

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő, Re-
dactor responsabil-Felelős szerkesztő:
Jámbor Ferenc, Adminisztratív
delegat si grant responsabil-Felelős
igazgató: Schwartz Endre, Proprie-
tar-tulajdonos: Fraternitas S. A. E.
de Editura, Registrul publicatiunilor
perioadice No. 43, Dos. 889, 1933.
Tribunalul Cluj, Sectia III.

Szombat, szeptember 9.
1939—5699. Elul 24.
XXII. évfolyam, 204. szám.

Tama postala
plati in num
No. 30523/1934
Szerkesztoseg
es kiadohiva-
tal: Cluj, Str.
Baron L. Pop
10. Telefon: 18-60. Elfizetesi arak:
Havonta 110, negyedevre 320, fel-
evre 600, egeszevra 1200 lej. Kül-
foldre: Havonta 2, negyedevre 6,
fel-evre 12, egeszevra 20 dollar. —
Hirdetesek dijszabas szerint. — Az
„UJ KELET“ a transilvaniai es
banati zsidóság egyetlen napilap-
ja. Cikkeink utannyomasat csak a
tarras megjelolesével engedjuk meg.

A háboru árnyékában

Irta: Marton Ernő

Augusztus 22-ikén, kedden reggel, amikor a Journal de Geneve először közölte a német-orosz megmentámadási szerződés híreit, mintha hirtelen sötét árnyék osont volna a napsütésben fürdő genfi tó fölé. Attól a perctől kezdve a cionista kongresszus is megváltoztatta megszokott képét. A zsidó nép békés vándorparlamentje izgatott, siető táncmozgással alakult át. A konkrét pénzügyi és telepítési problémák lekerültek a premier-plánról és a hátralévő idő alatt ugyszólván már csak háborus intézkedésekről tárgyaltak a kongresszus bizalmas megbeszélésein. Amikor aztán két nappal később, a sebtiben megtartott záróüléssén Weizmann Chaim ezekkel a szavakkal bucsuzott a kongresszustól: „Csak azt kívánom nektek, hogy valamennyien még életben találkozzunk egymással”, — mindnyájan megértettük az apokaliptikus kijelentésből, hogy a béke ügye immár elveszett. Ha az óvatosságot és az óvatosságot pontosan lemérő zsidó államférfi ilyeneket mond, akkor már nyakunkon is van a háboru. Számunkra tehát, akik résztvettünk a kongresszuson, egy héttel korábban kezdődött ez a háboru. A kongresszus már menekülésszerűen rebent szét Genfből. Weizmann, — amit különben sohasem szokott tenni, — bucsuzásában külön-külön mondtak Istenhózzát az egyes országok delegációjának s amikor a lengyel zsidóság nevével említtette, hirtelen elcsuklott a hangja. A genfi színház termében néma esend támadt és kétezer szempárból egyszerre buggyant ki a forró könnysepp. Abban a percben megvilágosodott mindenki előtt, hogy ennek a most kiborbanó világkatasztrófának első áldozata a lengyel zsidóság lesz.

Ami akkor csak sötét prófécia és balsejtelem volt, az mára iszonyú valósággá lett. Hat év óta ül nehéz lidércnyomásként az emberiség feje fölött a háborus veszedelem, s bár matematikai képlet pontosságával lehetett előrelátni, hogy a német rendszerváltozás és a nyomában megindult eszeveszett fegyverkezés szükségzerűen háborúhoz fog vezetni, mégis az utolsó percig reméltem, hogy — ha másként nem, valami csoda révén, — utjára lehet állni a háboru örülétének. Lehet, hogy a diplomaták is ebben a csodában bíztak s ezért nem tettek nagyobb erőfeszítéseket a béke megmentése érdekében. A világ vezető népei, a nyugati kultúra és civilizáció hordozói, az európai szellem és haladás letéteményesei: a francia, angol, német és lengyel nép ismét gyilkos háborúban állnak egymással s most, a nagy öldöklés nyitányánál, még a konturjait sem lehet látni annak, hova fog vezetni Európa népeinek ez az újabb öngyilkossági rohama.

Az emberiség benuitán és szorongva figyel az egyre nagyobb arányokban kibontakozó világtragédia felé és riadtan várja az események méhében vaduló nagy változásokat, amelyek az ilyen katalizmáknak szükségzerű velejárói. A helyből és nyugalomból kilendült emberiség sohasem tér vissza eredeti helyzetébe, a megzavart világidill sohasem folytatódik ott, ahol abbamaradt, — új, ismeretlen, ma talán nem is sejtett fordulatok és létformák keletkeznek, amelyekben egyének és csoportok falevéként sodródnak el és merülnek alá, hogy másoknak adják át a helyüket.

Ha nem is írjuk alá teljes mértékben Spengler borulató jóslatát a nyugati kultúra közeli pusztulásáról, mégis tartunk tőle, hogy ebben a másodikk világháborúban olyan emberi és szellemi értékek mennek veszendőbe, amelyek az európai kultúra számára pótolhatatlanok lesznek és amelyek következtében a haladás és civilizáció centrumai más népek közé, talán más világrészekbe tevődnek át. Lehet, hogy a nagy népek helyett majd a kis népek lesznek a kultúra és emberiség zászlóhordozói, ama kis népek, amelyek a békét szeretik és tisztelőtlen tartják az élet szentségét.

A zsidóság, egyéneiben éppúgy, mint népi összességében, mindig elutasította magától a háboru gondolatát és minden rendelkezésé-

re álló szellemi eszközzel küzdött ellene. Nemcsak kulturapusztító hatása miatt, de elsősorban azért, mert a történelmi példák hosszú sorából tudjuk, hogy minden háboru a szenvedéseknek olyan tömegét zudítja a zsidó népre, amely nem áll arányban az esetleg elérhető előnyökkel. Ez ugyan minden nép esetében igaz, de a zsidóságra fokozottan áll.

Alig egy hete dul a háboru és máris mennyi zsidó vért és szenvedést követelt! Nem ok nélkül csuklott el Weizmann hangja, amikor a lengyel zsidóság képviselőitől bucsuzott. A főhadiszintér ebben a háborúban is, miként az 1914-es világháborúban, azokon a területeken van, amelyeknek legsűrűbb a zsidó lakossága, a legvéresebb csaták a nagy lengyel-zsidó centrumok körül zajlanak le. De míg a legutóbbi világháborúban a hadviselő felek egyike sem tekintette ellenségének a zsidóságot, most az egyik hadviselő fél ösellségének nevezi a zsidó népet és harcot hirdet ellene.

Lengyelországban három és negyedmillió zsidó lakik. Ezeknek legnagyobb része — mint a zsidó települések általában, — a határok mentén zsúfolódik össze. Azon a területen, ahol e pillanatban a hadműveletek folynak, több, mint másfél millió zsidó él, illetőleg élt, mielőtt a háboru megkezdődött. A németek által már teljesen megszállott krakkói vajdaságban 143.551 zsidó lakik, míg a részben elfoglalt, vagy közvetlen megszállás előtt álló varsói vajdaságban 525.699, a lodzi vajdaságban 344.931, a kielceiben 226.262 és a bialystokiban 152.075 zsidó lakik. Hogy ezek közül hányan maradtak lakóhelyükön és hányan sikerült elmenekülnie a győztes német seregek elől, azt még sokáig nem fog lehetni felmérni, de valószínű, hogy e roppant sűrű zsidó lakosságnak nagyobbik fele már pusztán technikai okok miatt sem tudott idejében eltávozni lakóhelyéről. Nem indokolatlan pesszimizmus tehát, ha komolyan aggodunk ama sok százezernyi, sőt maholnap milliányi zsidó sorsa miatt, akik német fegyverek uralma alá kerültek.

Az orosz zsidóság nemzeti elkallódása után a lengyel zsidóság volt népi erőink nagy tartalékerege, amely nemcsak az ifju Palesztinának szállította a legkiválóbb emberanyagot (a palesztinai bevándorlók 65—70 százaléka származott Lengyelországból), de a gátlat zsidó vérkeringésének meg-megújuló feltöltését is ellátta. A világháboru után Lengyelország lett a zsidó szellemi élet, a zsidó irodalom, művészet és tudomány, de főként a zsidó vallási élet centruma. Ez a nagy — és talán utolsó — zsidó népi tartalék-sereg került most a háboru iszonyu gözöngere alá. Ha ismerjük is a lengyel zsidóság páratlan vitalitását, mégis szívszorogva és növekvő aggodalommal figyeljük az ott kibontakozó szörnyű katasztrófát és nem lehet más kívánságunk, mint az, hogy a háboru véres árnyéka vonuljon el mielőbb Lengyelország és a lengyel zsidóság feje fölől.

Palesztina zsidóságát ugyancsak nehéz és veszedelmes helyzetbe sodorta a háborus bonyodalom. Az angol haderőt ugyszólván teljesen kivonták az országból, mindössze néhány száz katona maradt ott s az ország rendjének és védelmének fenntartását a zsidó haderő vette át. Kétezer év után, imé ismét zsidó fegyverek őrzik Palesztina békéjét.

Bár két fontos arab állam, Egyiptom és Irák nyíltan Anglia mellé állott, nem lehet még tudni a harcias Ibn Szaud magatartását és nem lehet tudni főként, hogy az arabok hűségük fejében milyen árat igyekeznek majd kizsarolni Angliától a zsidó Palesztina rovására. Am ha a mostani helyzet nagy veszélyt és kockázatot is jelent egyrészt a palesztinai zsidóság számára, másrészt azonban jelentheti a nagy lehetőséget is, hogy tulajdonunk az utóbbi évek kinos stagnációján és pacifikáljuk az országot.

A zsidó Palesztina szempontjából talán ismét elérkezett a nagy chance pillanata, olyan történelmi pillanat, amelyben mindent

Német páncélos-osztagok pénteken délután bevonultak Varsóba

Anglia és Franciaország a végső győzelmet hirdeti, amely a nyugati fronton fog eldőlni

BERLIN, szeptember 8. A DNB közli a német főhadiszállás hivatalos jelentését, amely szerint német páncéloskocsik péntek délután 5 óra 15 perckor bevonultak Varsóba.

Berlin, szeptember 8. A DNB a német hadsereg főparancsnokságának alábbi jelentését közli:

A német csapatok szeptember 7-i mozdulatai az üldözés jellegét öltötték magukra. Csupán néhány helyen került komoly ütközetre sor, a többi vonalakon a lengyel csapatok ütközet nélkül hátráltak. A német csapatok Gorlicétől délkeletre és Tarnóvtól keletre a Viszlóka partjához értek. Északon megközelítették a Visztulát. Staszec községet elfoglalták.

Ugyancsak a DNB közli a német csapatok főparancsnokságának alábbi jelentését:

Kemény harcok után a német csapatok megtörték a lengyel csapatok ellenállását és a Tomaszów-Varsó országútra érkeztek. A német csapatok gyorsan menetelnek a lengyel főváros felé. Mészonov város elfoglalták.

Stockholm, szeptember 8. Az United Press jelenti: A francia és angol újságírók elhagyták Varsót. A mai nap folyamán 12 amerikai újságíró utazik el a lengyel fővárosból. Varsóban mindössze néhány amerikai újságíró marad.

meg lehet nyerni, de mindent el is lehet veszíteni. Ilyen pillanat volt a világháboru során 1917 november 2-ika, amikor a Balfour-deklaráció napvilágot látott. A fiatal palesztinai zsidó hadsereg és a zsidó nép magatartásán, hősiességén és áldozatkész-ségén múlik, hogy — ha rákerül a sor — élni is tudjunk a történelmi pillanat nyújtotta lehetőségekkel.

Weizmann Chajim mondta már idézett beszédében, hogy bár az utóbbi években sokat veszekedtünk az angol kormányokkal, a palesztinai zsidó nép sorsa ebben a háborúban mégis szorosan egybefűződik az angol nép és az angol birodalom sorsával. „Anglia győzelme a palesztinai zsidók győzelme, Anglia veresége az ő vereségük”.

Mi, romániai zsidók, mint ennek a semleges országnak polgárai, természetesen nem foglalkozunk állást ebben a világvitában és hálatalat szívvel tekintünk Öfelsége kormányának ama erőfeszítése felé, amelyekkel a háboru borzalmaival távol igyekszik tartani Románia határaitól. E nehéz és változatos időkben a mi feladatunk nem lehet más, mint az, hogy megőrizzük nyugalmaunkat és fokozott erővel dolgozzunk népünk és szülőföldünk javán. Nyugodt idegekkel kell kitartanunk polgári foglalkozásunk örhélyn és állampolgári kötelességeinknek még az eddiginél is fokozottabb mértékben kell cleget tennünk. A semlegesség fenntartása nagy felelősséget és terhetek ró az országra és ezért minden polgárnak szent kötelessége ereje teljes megfeszítésével támogatni az ország hivatott vezetőit nemzet- és békementő munkájukban. Románia zsidósága minden eshetőséggel szemben tudja kötelességét és azt maradéktalanul teljesíteni is fogja.

A semlegesség azonban nemcsak az álla-

Berlin, szeptember 8. A DNB jelenti: A Lodztól délre előrenyomuló német csapatok eljutottak a Rava-Mazovczeka helység közelébe. A lengyelek által kiürített Posen tartomány elfoglalása tovább folytatódik. A Posentől északra fekvő Vongovic és Obornik, valamint a délkeletre fekvő Kuszukumin helységeket bevették. Ugyanakkor nyugat felől és folytatódik Posen felé az előnyomás. A német csapatok a csütörtök esti órákban lefoglalták a Varsótól délre eső Visztulaidat, úgyhogy a legyőzött lengyel csapatok csak nagy nehézségek árán tudtak visszavonulni.

Berlin, szeptember 8. (Roder). Gosiorowski tábornokot, a hetedik lengyel hadtest parancsnokát foglyul ejtették. A tábornok 1936-ig a lengyel hadsereg vezérkari főnöke volt és Pilsudsky marsall egyik legbensőbb munkatársa. A haderő főparancsnokság megállapítása szerint egyébként a csütörtöki napig összesen 25 ezerre emelkedik a német csapatok által foglyul ejtett lengyelek száma. Ugyanakkor 126 ágyut, nagyszámú harci kocsit, gépfegyvereket, puskát és léghárító ágyukat zsákmányoltak.

Német elismerés a lengyeleknek
Berlin, szeptember 8. (DNB). A hadsereg főhadiszállása közli, hogy a korridorban megküzdelet csapatok között egy lengyel lovas- (Folytatása az 5-ik oldalon).

mot, hanem az egyént is kényes feladatok elé állítja. Tartózkodást és óvatosságot kell tanusítanunk minden megnyilatkozásunkban úgy a magán-, mint a közéletben, magatartásunkat és életvitelünket a komoly idők ritmusához kell alkalmaznunk és gondosan kerülnünk kell minden meggondolatlan kijelentést, vagy hisztériát még szűk baráti társaságban is. Csakis így leszünk képesek távlatot magunktól az ilyen nehéz idők beteges pszichózisát, csak így őrizhetjük meg idegeink nyugalma és otthonunk biztonságát.

E súlyos napokban azonban nem szabad megelégednünk azokról a kötelességekről sem, amelyek ránk mint zsidókra hárulnak. Nem szabad engednünk, hogy intézményeinket megrendítse, vagy elsodorja az idők vihára. Meg kell erősítenünk belső egységünket és fel kell fokoznunk szociális munkánkat, mert a nyugtalan viszonyok ebben a vonatkozásban sokkal nagyobb követelményeket támasztanak a zsidó közösséggel szemben, mint eddig. És nem szabad megelégednünk Palesztináról, amely az elkövetkező hónapokban talán a döntő élet-hátraharcot fogja megvívni az egész zsidó nép jövőjéért.

Hittel hisszük, hogy mi, e békés ország polgárai továbbra is csak távoli szemlélői leszünk az Európában folyó borzalmas szintjátéknak, reméljük, hogy a Dunavögy és a Balkán népei felismerik egymásra utalt sorsunk parancsát és összefognak békéjük fenntartása érdekében. Ami pedig a nagy világmérvőzést illeti, elképzelni sem tudunk mást, mint azt, hogy győzni fog az igazság, az emberiség és a jog. Ez a megrendíthetetlen hit ad erőt arra, hogy hátor szívvel nézzünk az elkövetkező komor idők elé.

Helyszini tudósítás a hadra- készülő Keletről

Az európai keizis hullámai Ceylon szigetén

Colombo, augusztus végén

Az európai háborús krízis hullámai már itt is érződnek erősen. Amíg a japán-angol feszültség idején errefelé ugyyszólván semmi változást nem lehetett észrevenni, addig most kétségtelenül jelentkeznek a védekezésre való felkészülés jelei. Persze ez nem jelenti azt, mintha eddig is végtelenül állott volna az angol világbirodalom erre eső része. A preventív biztonság eddig sem szenvedett hiányokat. De most már mintha több történe ennél, a szélesebb társadalom is érzi, hogy mindenféle valami készül. Egy kikötővárosban mindig bizonyos esemény a hajók érkezése és indulása. És egyszerre csak kezdik észrevenni, hogy kevesebb hajó áll a kikötőben és az újságok, amelyeknek külön rovatuk van a hajóforgalomról, mai számukban már az utolsó napokról egyáltalán nem tudósítanak új hajók áthaladásáról. Két nappal ezelőtt a Rotterdamische Lloydnak egy gőzöse futott be ezúttal német emigránsal, akiknek itt kellett volna átszállni egy Ausztrália felé tartó angol személyszállítóra. Ezt a hajót Bombayból visszairányították az anyaországba, az emigránsokat pedig Colombóban helyezték el. Az itt működő menekültügyi bizottság vette őket gondjaiba és a legnagyobb elismeréssel kell megemlíteni a Yncaról és az Yncaról, e keresztény világszervezetekről, amelyek itteni csoportjai, mint mindenkor, úgy most is rengeteget tettek a zsidó menekültekért. Mint értesülök, az emigránsok közül többnek sikerült fedélközi jegyet kapni egy tegnapi jelzett olasz gőzösré, azonban ez a hajó sem érkezett meg.

A rendkívüli idők itt-ott már érződnek az emberek egyéni életében is, az állami szolgáltatásoknál a további szabadságokat beszüntették és a távolléteket visszahívták. Két tisztviselő különleges engedély alapján kapott mindössze rövid szabadságot arra, hogy már kitöltött esküvőjét megtartsa.

Ceylon hadikészültségben

Egyébként mára már nyilvánosságra hozták, hogy Ceylon kormányzója teljes felhatalmazást kapott, hogy mint őfelsége a király helyettese elrendelhesse a védelemre vonatkozó minden szükséges intézkedést.

A lakosságot figyelmeztették, hogy tartózkodjék a háborús spekulációtól és az élelmiszerárakat tartsa változatlanul. Meg kell állapítani, hogy a lakosság körében a legnagyobb nyugalom és fegyelmeltség uralkodik. Mindössze annyit hallani, hogy többen lemondták Európába szóló utazásukat, ez azonban csak érthető elővigyázatosságra való.

A colombói német konzul titkokozik egy film miatt

Mindenesetre érdekes tünnet, hogy a colombói német konzulátus most nyújtotta be tiltakozását a Warner Broth. egy filmjének előadása ellen, amelynek címe „Egy náci-kém vallomása”. A konzulátus azzal indokolja a betiltás iránti kérelmét, hogy a film alkalmas az angol és német nép közötti ellenséges érzelmek szítására. A filmet a tiltakozás ellenére is előadják, ugyanugy ahogy Amerikában, Angliában, Ausztráliában, Kubában, Trinidadban, Mexikóban és Indiában. A Warner Borth. szerint a film nem propaganda célzatu, hanem csupán beszámoló, amely anyagát az amerikai náci-kém perék tényeiből meríti. A film tanácsadója is Leon G. Turrou, aki az amerikai náci-üzlelmeket leplezte. A filmben szerepelnek Hitler, Görbe és Göring, de nem a saját nevük alatt.

Amíg Ceylon, „Kelet gyöngye” így kisebb és nagyobb problémákkal van elfoglalva, addig, mint hírlík, Singapur, az Egyesült Királyság távolkeleti bevezetetlen erődítését már el is hagyták a német alattvalók. Ez kormányuk utasítására történt és úgy tud-

juk, a hollandindiai gyarmatokra utaztak egyelőre.

India megszervezi háborús ellátását

A közeli, hatalmas India rohamlépésekkel szervezi meg a maga háborús ellátását. Itt is ugyanugy, mint Ceylonban, intik a lakosságot attól, nehogy megismétljék az 1914-es spekulációk. Elrendelték az élelmiszerek ellenőrzését. E munka elvégzésére külön hivatalt létesítettek, amely már meg is kezdte működését. Rendelet jelent meg, amely szabályozza az exportot. Csak a vámhatóságok jóváhagyása után lehet bizonyos árutat kivinni az országból. Ezek a cikkek: fegyverek, muníció, sebészeti és egészségügyi felszerelések, elő nem hívott fotografiai lemezek, filmek és papírok (kivéve mozifilmeket), len, nyers kámför, ká, ipari fehérítő, chlor, stb.

Ugy a polgári, mint a katonai hatóságoknál a további szabadságolásokat itt is be-

szüntették. Egyelőre nem hívtak vissza senkit a távollévközül.

Intézkedés történt az Angliában tanuló indiai diákok hazatérése, illetve további tanulása ügyében. Az Angliában maradóknak számára tanulmányi alapot létesítettek, hogy ellátásukban fennakadás ne állhasson be. Figyelmeztetik a Németországban és Olaszországban tanuló diákokat, hogy amennyiben konzuli utasítást kapnak a távozásra, saját érdekében teszik, ha hazatérnek, mert nincs lehetőség arra, hogy számukra is külön alapról gondoskodjanak. Szerencsére ezeknek a diákoknak a száma csekély.

Az idegenek ellenőrzése

Bizonyos intézmények már megkülönböztetéseket tesznek német és egyéb külföldiek között, így a Himalaya klub kimondta, hogy német csoportoknak nem bocsát rendelkezésére felszerelést.

Az idegenek szigorú ellenőrzése is megkezdődött. Szabályozták az idegenek érkezésére, ottartózkodására és távozására vonatkozó kérdéseket. Az új rendelkezés kimondja, hogy idegen állampolgárt nem lehet alkalmazni a világitási, a petróleum- és a vízműveknél.

Ezek csak a külső jelenségek. Mindezek mögött azonban ott áll az angol világbirodalom mérhetetlen gazdasági ereje, a kimeríthetetlen emberanyag és ami nem utolsós, az angol nyugalom és főlny.

Ujvári László

Kolozsvári könyvelő mint ál- orvos Temesváron

Egyévi fogházbüntetésre ítélték diplomahamisítás miatt

Temesvár, szeptember 8. (Az Uj Kelet tud.) Hónapokkal ezelőtt, jómegjelenésű, elegánsan öltözött fiatalember tünt fel Temesváron és az egyik józsefvárosi bérházban gazdagon butorozott szobát bérelt ki. Házigazdájának, mint dr. Stoica Stelian kolozsvári orvos mutatkozott be és a nyomataké kedvéért diplomáját is megmutatta. Elmondta aztán, hogy csak rövidebb időre jött Temesvárra, ahol tudomása szerint az orvosok mit sem értenek a tüdőbetegség gyógyításához. Ezért otthagyta jólmenő kolozsvári rendelőjét és itt a betegek rendelkezésére fog állni, majd pedig orvoskollegáit is beavatja a tüdőbetegség gyógykezelésének titkaiba.

A zseniális orvos hire hamarosan elterjedt a Józsefvárosban, ezen felül pedig a „doktor ur” nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem, hogy ismeretséget kössön és tudományáról eldicsekedjék. Ilyen alkalmakkor „véletlenül” a zselében volt a kolozsvári egyetem diplomája, amely Stoica Stelian urat az összes orvostudományok tudorává ismeri el. A betegek egymásnak adták a kilincset, mert nagyon bíztak a messziről jött csodadoktor tudományában. Stoica hire egyre messzebb jutott és végül is az egyik ismert temesvári belgyógyász is tudomást szerzett létezéséről. Az orvos csodálkozva hallotta, hogy kollégája minden konzultációt azzal kezd, hogy lepecskondiázza a temesvári orvosi kart és önmagát dicséri. Érdeklődni kezdett Stoica működése irányát és egyre gyanusabbnak találta a fiatal orvos tevékenységét. Közben arról is tudomást szerzett, hogy Kolozsváron nem ismernek Stoica nevű tüdőspecialistát és ezért jelentést tett az ügyről a temesvári orvoskamarának. Ezek után Stoica már nem sokáig gyógyította a józsefvárosi betegeket. Egy napon detektív jelent meg ideiglenes „rendelőjében” és igazolásra szólította fel. A fiatalember fölfényesen mutatott diplomájára, csak akkor döbbsent meg, amikor a detektív magához vette a diplomát, őt pedig a rendőrségre kísérte. Ott aztán hamarosan kiderült, hogy a diplomáját egy úrlapon Stoica saját kezűleg gyártotta és a rajta lévő aláírások, valamint a pecsétek is hamisak. A csodadoktor ezek után megtört és beismerte, hogy sohasem volt orvos, de még az egyetem-

terében sem járt. Kolozsváron mint könyvelő volt alkalmazásban egy cégnél, de hanyagsága miatt elvesztette állását. Ekkor Temesvárra költözött, előzően azonban egy diploma-úrlapot szerzett magának és abba egyszerűen behamisította saját nevét, majd az aláírásokat is. Számított arra, hogy Temesváron senki sem ismeri és így nyugodtan kiadhatja magát orvosnak. A szélfúvó fiatalembert letartóztatták, majd család és közokirathamisítás címén megindult ellene az eljárás.

Aki egyszer megpróbálta a
VERMOUTH BRANCA-t
az nem ismeri többé
az étvágytalanságot!

A törvénytészeki tárgyaláson Stoica beismerte, hogy kuruzslást követett el és azzal védekezett, hogy nagy nyomora miatt nem gondolt lépésének súlyos következményeire. Hangsúlyozta egyébként, hogy a betegek számára csak olyan gyógyszereket „irt elő”, amelyek amugy is tüdőbetegségek számára rendelkez és így a „páciensek” sem károsultak. Védője viszont arra hivatkozott, hogy a fiatalember büntetlen előéletű és csak pillanatnyi kétségbeesésében cserélte fel a könyvelői mesterséget az orvosi diplomával.

A törvénytészek az enyhítő körülmények figyelembevételével Stoica Stelian egyévi fegyházbüntetésre ítélték. Az ál-orvos megnyugodott az ítéletben és így az jogerőre emelkedett.

Dr. Tieran Emil temesvári fő- polgármester husz éves szolgálati jubileuma

Timisoara, szeptember 8. (Az Uj Kelet tud.) Tieran Emil dr. Temesvár főpolgármestere most ünnepli közszolgálatának husz éves jubileumát. A főpolgármester 1919 szeptember 5-én lépett a megye szolgálatába, mint néhai Cosma Aurel dr. prefektus titkára. A fiatal tisztviselő pályája széles ívben haladt, kiváló képességeit hamarosan felismerték felettesei. 1920-ban statisztikai referenssé nevezték ki, majd 1923-ban kabinetfőnökké lépett elő, 1929-től kezdve pedig, mint a megye vezértitkára működött.

A politikai korszak megszűnése után a kipróbált főtisztviselőt Temes helytartóság szolgálati főnökévé nevezték ki. A múlt év szeptemberében a város polgármesteri osztatlan örmére Tieran dr. az alpolgármesteri székbe került. Ez év február 5-én, amikor Baran Coriolan dr. főpolgármester belügyi alminiszterre lépett elő, az illetékesek habozás nélkül Tieran Emil dr-t nevezték ki Temesvár főpolgármesterévé. Azóta csak néhány hónap telt el, ezek a hónapok azonban rendkívül gazdagok voltak az új főpolgármester széleskörű tevékenységét illetően. Tieran dr. mint bevezető temesvári, alaposan ismerte ennek az egyre fejlődő városnak szükségleteit és hatalmas értékeit egyaránt. Szolgálati éve során szoros kapcsolatot tartott fenn a város polgárságának minden rétegével és nemzetiségre való tekintet nélkül, belső barátságot kötött a város szellemi vezetői egyéniségeivel. Tieran dr. mindenkor a józan és szerény polgár mintaképe volt, ezen felül pedig magának mondhatta az európeerek összes jó tulajdonságait is. Haladó szelleme minden utat megnyitott érdeklődése előtt és nem volt a város társadalmi, vagy gazdasági életének olyan megnyilvánulása, amelyről Tieran dr-nak ne lett volna közvetlen tudomása. A kisebbségekkel szemben tanúsított megértő és megismerően jóindulatú magatartása az egyéni felváltó politikai korszakokban jótényit sem változott, elvei mellett ma is hiven kitart. Mint főpolgármester néhány hónap alatt máris számtalan nagyszabású közmunkával és egészségügyi ujtásokkal írta bele nevét a város történetébe és további nagyszabású terveit lankadatlan alkotóerőről tesznek tanúságot. Temesvár zsidó társadalma különösen őszinte örömmel osztozik Tieran dr. ünneplésében, aki az utólagos állampolgársági összejárások kapcsán messzemenő jóindulatot és megértést tanúsított a város zsidó tömegei iránt és nem tagadta meg azokat a tisztá cikkeket, amelyeket évtizedek óta vall rendületlen hittel. A főpolgármester iránt ma a város minden társadalmi és nemzetiségi rétegeből osztatlan szeretet és ragaszkodás nyilvánul meg és a városháza tisztikára is az őszinte megbecsülés bizonyítékával halmozta el főnökét.

Közöltesse ujévi üdvözlétét az UJ KELET ROSHASANAI számában,

amely rendkívül gazdag tartalommal, szeptember 14-én jelenik meg. Ily módon jókívánásai eljutnak minden rokonához, ismerőséhez és üzletfeléhez és egyúttal támogatja a Keren Kajemetet is, a palesztinai földvásárlás alapját. A közlési díj kevesebb, mint amennyibe a névjegyek és boríték, valamint a szétküldés postaköltsége kerülne.

Egyszerű üdvözlét, folytatólagosan közölve	30.— lej
Egyszerű üdvözlét, külön sorban	50.— lej
Egyszerű üdvözlét, külön szöveggel	100.— lej
Nagyalaku keretes üdvözlét üzletek, vállalatok, egyesületek részére	250.— lej

Küldje be üdvözléte szövegét és a megfelelő összeget (postabélyegben is) vagy közvetlenül a kiadóhivatalhoz, vagy vidéki fiókiadóhivatalaink és megbízottaink bármelyikéhez, vagy adja át a Keren Kajemet munkatársának.

Ritmikus torna- iskola

Str. Memorandului 2.

Rosenfeld Elka

asziszt. Fischer Vica

Ritmika, akrobatika, művészi tánc, fegyő- és gyógytorna. Legmodernebb metódus hölgyeknek és gyermekeknek. Információ és beiratkozás: szept. 1-től 1/3 és 5 között. Tantervkiképzés 12—3, 1/2—8-ig.

A volt német baloldal az orosz-német paktum ellen

Párizsba emigrált volt német kommunista képviselők nyílt levele a német-orosz paktumról

Párizs, szeptember 8. Az egykori német baloldal Párizsba emigrált vezetőinek lapja, a „Zukunft“ legutóbbi számában nyílt levelet intéz az összes németországi és a birodalmon kívül élő német baloldali elemekhez, munkásokhoz és vezetőkhez. A nyílt-levél kifejté, hogy a vezetők a világ munkásságával karöltve, végső erőfeszítéseket tettek, a háború elkerülésére és a béke megmentésére. Ez a harc csak úgy lett volna eredményesen vezethető, ha a nagy demokráciák: Franciaország, Anglia és az Egyesült Államok a Szovjetunióval erős, harcra kész békefrontban egyesülnek. Meg voltak győződve arról, hogy egy ilyen békefront ellen senkinek sem lehetne a háborút megkockáztatni. A birodalom nem volt felkészülve egy kétfrontos háborúra. A nehéz belső helyzet, a pénzügyek ziláltsága, a nyersanyaga és élelmiszer-készletek csekély volta mellett a tömegek, sőt a hadsereg egyes körei is ellenkeztek a háborút. Ez lett volna az egyetlen garancia arra, hogy amennyiben még is háború törne ki, úgy a támadó összeomlik.

A nyílt-levél ezután vázolja, hogy milyen páratlan megdöbbenést keltett a szerződés aláírásának híre, és kifejté, hogy ez a megdöbbenés annál is indokoltabb volt, minthogy egyrészt Oroszország és vezetői az illetőt, mint elsőszámú világelleneséget, háborús uszítót, a kultura és a humanizmus halálos ellenségét jelölték meg, másrészt a birodalomban misem változott a szocialista és a baloldali munkásokkal szemben.

Miért veti el a német baloldal a paktumot

Kijelenti ezután a nyílt levél, hogy elvetik az orosz-német paktumot. Már pedig a következő okokból:

1. Nem igaz, hogy ez a szerződés enyhüléshez vezetett volna a nemzetközi helyzetben. Éppen ellenkezőleg.
2. A paktum nem arra volt jó, hogy a békét megmentse és a háborút megakadályozza, éppen ellenkezőleg. A következők világosan bizonyították.
3. Több, mint megnevezési szerződés ez; *hatásában egyenesen segélynyújtási szerződésnek tekintendő.* A paktum megtiltja a Szovjetunióknak, hogy más hatalmi csoportokhoz csatlakozzék. Feladja Sztalin ünnepélyes elkötelezését, hogy a kisnemzetek és népek függetlenségét megvédi. Lengyelországot máris kiszolgáltatva Németországnak.
4. A paktum megkötése olyan pillanatban következett be, midőn Moszkvában épűgy, mint az egész világon tudták, hogy közeleg a döntés. A szerződés szabadkezett adott Hitlernek a döntő hadművelési területeken. Annak aláírása után a birodalom fokozta mozgósított csapatait és felvonaltatta hadseregét nyugaton és keleten. Ha ma, augusztus 28-án, öt nappal az állítólagos békepaktum aláírása után, a világ csaknem menthetetlenül a háború szakadékának szélén áll, úgy ennek teljes sulya és osztatlan felelőssége a paktum két aláírójára nehezedik. Akárhogyan is magyarázzák azt egyik, vagy másik oldalról, a gyakorlatban háborús tényezőnek bizonyult.
5. A paktum objektíve a Nyugat népei ellen irányul, amelyeknek országoi az európai demokráciák történelmi földjét jelentik.
6. A paktum módot nyújtott a birodalomnak arra, hogy olyan erőt mutasson fel, amely fölött *ténylegesen nem rendelkezik, még sulyosabbá tegye blöff-politikáját és ezzel megkönnyítse a nyugaton a kapitálcióra hajlamos elemek helyzetét.*
7. Az orosz kormány, amely mindig ünnepélyesen elítélte a titkos diplomáciát, a szerződést titkosan vezette be és olyan metódusokkal kötötte meg, amelyek még a munkásság körében is megsemmisítik a bizalmat a mai orosz kormány adott szavával, nyilatkozataival szemben.
8. pont szerint a paktum megkönnyíti azon csoportok helyzetét, amelyek

egy a szovjet elleni világ-koalíció létrehozásán dolgoznak, a 9-ik pont kétségbe vonja, hogy a szerződés az antikomintern paktum megsemmisítését jelenti. Az igazság ugyanis az, hogy a szerződésből a baloldal legaktívabb, legfélelmetesebb ellen-sége a birodalom megerősödve került ki. Egyedül a tény, hogy a szerződés aláírása után a moszkvai rendőrség lezárta a cseh-szlovák köztársaság követségét, az aktákat elkobozták és csaknem az összes cseh-szlovák emigránsokat letartóztatta, világosan bizonyítja, hogy ez a paktum nem a szabadság és demokrácia mellett, hanem az ellen van. Nem az antikomintern, hanem a kominternt magát zilálja szét.

10. A paktum megkönnyíti a német propagandának, hogy szociális jelszavaival még hatásosabban operáljon a munkásság körében. Zavart és szörnyű demoralizációt fog ez keltetni a dolgozó tömegek körében.

11. A paktum a legsúlyosabb csapást méri a birodalomban eddig végzett illegális tevékenységre, azt átmenetileg céltalanná és értelmetlenné teszi.

12. A paktum a baloldali mozgalmat az összes országokban a legsúlyosabban érintette és a munkásmozgalmat mindenütt jelentősen meggyöngíti.

13. A paktum megkötéséig a baloldali párt azon a véleményen volt, hogy különbséget kell tenni támadó imperialisztikus és más államok között. Ezt az elvet most feláldozták és olyan állásfoglalást véde-mek, amely ellen eddig — mint trockista magatartás ellen — a legélesebben kiüldöttek. Ezzel a nemzeti és nemzetközi népfrontok elméleti megindokolása is elesik.

A nyílt-levél végül *egységes munkáspárt teremtésére hívja fel a dolgozókat amely állást foglaljon a háború és annak elősegítő ellen.*

A felhívást Willi Münzenberg volt német kommunista képviselő, a párt egyik megalapítója, Peter Maslowski, Walter Öttinghaus és Grete Hahne volt kommunista képviselők és számos más volt baloldali vezető írta alá.

Öt százalékkal felemelték a vasuti jegyek árát

A teheráru tarifát tíz százalékkal emelték fel

Bucuresti, szeptember 8. A minisztertanács rendeletet adott ki, amelyben a vasuti tarifákra új, 5-10 százalékos póttaxát vetettek ki. Ez a póttaxa a vasut megnevekedett investációs költségeinek fedezésére szolgál, és másfélszer, vagyis 1941 március 31-ig marad érvényben. A póttaxa tíz százalék a teheráruszállításnál

és öt százalék a személyi menetjegyeknél. A póttaxa alól mentesek: a poggyásztarifák, a timbru de francare-val szállított küldemények és az exportgabona küldemények. A rendelet szerint ezt a póttaxabevételt a vasut külön számlán kezeli és csak a minisztertanács jégnykönyvben megállapított célokra fordíthatja.

Egy óra a rádiókészülék előtt

Varsó légitámadást jelent. Berlin „fontos hírei”. Háborús műsor-változás Párizsban. Hadijelentések a semleges és szövetségesek hírei között

Cluj, szeptember 8. Egy ismerős rádiókereskedő mondja:

— Naponta két-három új készüléket adunk el. A rádiózás első évei óta nem volt ekkora érdeklődés.

— Kik vásárolnak rádiót?
— Mindenki. És aki nem tudja vállalni egy jobb készülék meg ma is meglehetősen magas vételárát, az legalább „próbára” kéri el néhány napra.

A lengyel-német háború és a világesemények, amelyek mindinkább személyes ügyvé válnak a polgárnak, valóban konjunktúrát csinálnak a rádióknak. A rádióknak nemcsak lelkes hívei voltak, de akadtak esküdt ellenségei is, akik tíz év alatt sem barátkoztak meg századunk bömbölő vívmányával s ma ezek is minden szabadidejüket készülékük mellett töltik és lesik, hallgatják a híreket. Erdemes is leülni esténként pár órára a rádió mellé s vadászgatni a hullámhosszok között. Ritkán akad érdekesebb élmény egy ilyen esti rádiózásnál.

Vigyázat: légitámadás!

A készülék világos keresőlapján ismerős névvel áll a mutató: Varsó. A lengyel főváros felé figyel most az egész világ; ez az állomás közli elsőként a lengyel vezérkar hadijelentéseit.

Egy ideig semmi különösebb nem tapasztalható. Vidám fuvószene hangos a hangszóróból s valamennyi lengyel állomás ezt a pattogó muzsikát közvetíti. A zene azonban egyszerre megszakad, egy pillanatra hallgat a készülék, aztán megszólal egy csengőről hang. Kétszer is megismétli a rövid bejelentést, amely úgy hangzik, mintha váratlan viharzúnetet jelezne, társaságunk egyik tagja azonban máris fordítja a lengyel szöveget:

— Vigyázat: légitámadás közeledik!
A bemozduló hárompercenként ismétli a fi-

gyelmeztetést s közben a zene vidáman szól tovább.

Körülbelül negyedórát tart még ez a különös műsorszám, aztán a zene is elhallgat: az ellenséges repülőgépek megérkeztek Varsó fölé...

Ahol halállal büntetik a rádiózást

Egy kézműves a készülék forgatógombján s a beállítólapon már új állomás neve világít: Berlin:

Eppen híreket közöl a rádió. A nagyvezérkar hadijelentése... Hitler kiáltványa a hadsereghez... A nemzeti szocialista kormány újabb rendfenntartó intézkedései... Néhány elragadtatott és lelkes mondat — szovjetről, aztán a bemozduló megismétli a figyelmeztetést, hogy külföldi adóállomásokat hallgatni és külföldi rádióállomásokról híreket terjeszteni halálbüntetés tése mellett tilos...

Végül a következő bejelentést halljuk:
— Figyelem, most következnek legfontosabb híreink.

Várjuk a híreket, de a rádió hallgat. Körülbelül negyedóra múlva szólal csak meg újra a bemozduló s közli egy unalmas felolvasás címét.

A rejtélyes bejelentés titkát egyik semleges állam rádióállomásának híreiből tudjuk meg: a Gestapo emberei így ellenőrzik, hogy a szigorú tilalom ellenére kik hallgatnak külföldi állomásokat. Akinek a rádiókészüléke a bejelentett „fontos hírek” közlése alatt is hangos, az csak külföldi állomást hallgathat...

Váratlan műsorváltozás

Forog a keresőgomb, új állomás jelentkezik: Párizs.

A francia rádió vidám jazzmuzsikát közvetít valami kávéházból. A legtöbb európai rádióállomás negyedóránként közli a fontosabb híreket, itt hiába várunk. A francia polgár nem szereti, ha megzavarják a mulatságát s ezt — ugylátszik — a rádió is tiszteltben tartja. A zene azonban hirtelen abbamarad s a bemozduló szinte kedélyesen közli a váratlan szünet okát.

— Hölgyem és uram, elnézésüket kérjük a váratlan műsorváltozásért, de a hangverseny további részét gramofonlemezekenről

Reggel fejfájással kelt fel

Minden reggel fejfájása volt. Elképzelheti, milyen szomorú volt a hangulat a reggelinél, amikor nem hallották a szokásos vig „jó reggelt”. De egy hány gyógyszer megmentette — elkezdett rendszeresen Kruschen sókat szedni. Most frissen és jókedvűen kel fel és a napi munka nem fárasztja.

Kruschen biztos orvosság fejfájás és székzsorulás ellen. Aki egy ideig Kruschen sókat szedett, fogadjon Kruschenel egész életén keresztül.

A fejfájás oka leggyakrabban a gyomor rossz működése. A meg nem emésztett ételmaradékok rothadnak és a mérgek a vérbe kerülnek. Távolítsa el ezeket a mérgeket, akadályozza meg a károsodást — és egészségi állapota nem fog olyan adni aggodalomra. Ez magyarázza meg miért ment meg a fejfájástól a Kruschen sók rendszeres használata és általános jókedvet teremt. Árak: nagy üveg 95 lel, kis üveg 60 lel. Gyógyszertárakban és drogériákban.

fogjuk közvetíteni. A városban elsőtétítési próba folyik.

Miért közöl London német híreket?

A londoni rádió egy idő óta esténként német nyelven is közöl híreket. A németnyelvű adást így indokolják:

— A német rádió hallgatóságának nincs módjában, hogy tárgyilagossá és a valóságnak megfelelő módon értesüljön olyan eseményekről, amelyek pedig elsősorban őt érdeklik. Az angol rádió német műsora ezt a célt szolgálja.

A bemozduló előbb Chamberlain kiáltványát ismerteti, amely hangoztatja, hogy Anglia nem a német nép, csupán a nemzeti szocialista rendszer ellen visel háborút, azután ismerteti a háborús jelentéseket s pontosan beszámol arról, hogy azelőtt a napon hány millió röpcédula hullott Németországra. A jelentés ezzel a fenyegető mondatnál zárul:
— Német hallgatónk figyelmét nem mulasztjuk el arra is felhívni, hogy ezekkel a röpcédulákkal — bombavető repülőgépek szórják be az önk országát.

És Moszkva...

Olaszország rádióállomásai is jelentkeznek a hangszóróban. Róma, Milánó, Nápoly Bari rádióadói mondják be egymásután híreiket. Az olasz rádiók a „szövetséges” Németországot érintő minden kérdésben éppoly tárgyilagossak, mint akármelyik semleges állambeli állomás: Bucuresti, Budapest, vagy Zürich hírszolgálat.

Éjfél felé jár az idő, amikor végül Moszkva is jelentkezik. Szláv nyelvszakértónk szorgalmasan fordítja a híreket.

...Néhány hét múlva megnyílik a moszkvai mezőgazdasági kiállítás... Új villamos erőtelepet avattak fel a Kaukázusban... Japán megbízottak tárgyalnak Molotov külügyi népbiztossal...

Mindenről volt szó Moszkva hírei között s még a francia lapok hadijelentéseit is ismertette az orosz bemozduló.

Eppen csak — Németországot felejtette ki hírei közül az orosz rádió... (k. j.)

Légvédelmi felhívás

Kolozsvár polgármesterei hivatala közli, hogy megkezdte a légvédelmi törvény szabályzatának megfellelően a lakosság összírását a város kiürítésének és biztonságba helyezésének céljából.

Felszólítjuk a polgárokat, hogy az összeírást végző hatóságoknak pontos adatokkal szolgáljanak, mivelhogy ezek a munkálatok nem állnak összefüggésben a nemzetközi helyzettel és így nincs ok nyugtalanságra. Az intézkedés nem egyéb, mint óvatossági intézkedés, amelyet a felsőbb hatóságok rendeltek el a Szamos-helytartóság 392-1938. számú 1938 december 7-ről keltezt rendeletével.

Kolozsvár 1939. szeptember 8.
Dr. Sebastian Bornemisa Dr. Trifu Baba
polgármester. főtitkár.

— Szeptember 15-ikén jár le az autóvezetési engedélyek látamozási határideje. Bucurestiből jelentik: A nagyvezérkar felhívja az autóvezetési engedéllyel rendelkezők figyelmét, hogy engedélyük látamozási határideje szeptember 15-ikén jár le és hogy újabb meghosszabbításra semmilyen körülmények között nem fog sor kerülni.

— Fontos figyelmeztetés lakók be- és ki-jelentése tárgyában. Bucurestiből jelentik: A koncentrált személyek, akik állandó lakhelyüket elhagyják, hogy másvárosbeli egy-ségeknél jelentkezzenek, nem kötelesek a 2-es számú lapon ezt bejelenteni, csak abban az esetben, ha állandó lakhelyüket véglegesen elhagyják. Azok, akik kiadósobákat, vagy lakrészeket tartanak, vagy éjjeli szállást adnak, kötelesek könyvet vezetni a naponta érkező és eltávozó személyekről.

ISKOLAKÖNYV IRÓ-RAJZSZER
LEPAGE-NÁL JÓ.
OLCSÓ

HIREK

— Athelyezések a kolozsvári bírói karban. Mint már jelentettük, a hivatalos lap legutóbbi számába tették közzé a bírói karban történt előléptetéseket és áthelyezéseket. Így többek között Alexandru T. Avram ügyész a kolozsvári ügyészségtől a prahovai törvényszékhez neveztek ki bírói minőségben. Ioan G. Timoc járai segédbíró a tordai vegyes járásbírószákhoz, Virgil Sasu segédbíró a tekei járásbírószághoz, Alexandru Gh. Dubau segédbíró a hidal járásbírószághoz, a kolozsvári vidéki járásbírószághoz, Eugen A. Pop segédbíró az elesdi járásbírószághoz, a vizaknai járásbírószághoz, Dumitru T. Dinica segédbíró a kolozsvári vidéki járásbírószághoz, a nagyváradi városi járásbírószághoz, Alexandru Gh. Dubau segédbíró a hidal járásbírószághoz, a kolozsvári vidéki járásbírószághoz és Liviu Dragos segédbíró Aradról Szatmárra helyezik át. Az áthelyezések ez év október elején lépnek életbe.

— Új könnyítés az állampolgársági listákba való beírásra. Bucurestiből jelentik: Az igazságügyminisztérium az alábbi rendeletet küldte a királyi helytartóságokhoz: „Az igazságügyminisztérium értesítették, hogy a csatlót területek egyes polgármesterei hivatalai megtagadták ama polgárok beírását az állampolgársági névjegyzékekbe, akiknek kérelmét a múltban a bírói hatóságok késés miatt visszautasították az állampolgárság megszerzéséről szóló 1924. február 24-éről keltezett törvény 64-ik szakasza értelmében, vagy akiknek kérelmét ugyanazon okból ugy a polgármesterei hivatalok, mint bírói hatóságok visszautasították az 1928. évi és 1932. évi módosított állampolgársági törvények 67-ik szakasza alapján, annak ellenére, hogy ezek a polgárok megfélemltek az állampolgárság elnyeréséhez szükséges összes feltételeknek. Eppen ezért kegyesülésképpen az 1939. július 23-áról keltezett 86.772. számú körrendeletünkre, felkérjük Önöket, hogy szíveskedjenek utasítani a helytartóság hatáskörébe tartozó polgármesterei hivatalokat, hogy hivatalból, vagy kérés alapján írják be ezeket a lakosokat, akiknek kérvényeit benyújtási határidejük lekésése miatt utasították annakidején el.”

— Egy tizenéves kislány meggyilkolta hugát. Londonból jelentik: A londoni Olds streeti rendőrség kihallgatták Elisabeth Lyons 14 és fél éves iskolásleányt, akit kis huga, a nála két évvel fiatalabb Frances meggyilkolásával vádolnak. A megdöbbentő eset London szegénynegyedében történt, ahol a kisleányt vágott torkoksebbel találták holtan. A gyanu azért irányult a nagyobbik leányra, mert az, maga a család tanúsága szerint is, betegesen gyűlölte kis hugát, akire féltékeny volt és akit többször megfenyegetett, hogy elvágja a torkát.

— Lemondott az erdélyi Ujcionista vezetőség és feloszlott egész erdélyi szervezete. Az erdélyi Ujcionista szervezet volt vezetőitől kaptuk közlésre az alábbi sorokat: „Az erdélyi NZO vezetősége a napokban — amint azt az összes erdélyi lapok már közölték — véglegesen lemondott és vele együtt az összes erdélyi helycsoportok feloszlottak. Az oka ennek a hirtelen fordulatnak szoros összefüggésben áll a nemrég indított Astir hajó botrányával, t. i. mint azt a bucaresti román lapok is közölték, ezen hajó vezetését a Betár egyik magasrangú vezetőjére, Jachinsonra bízták, aki a hajónak 700 utasát, mely 4 hónapig kóborolt a tengeren, valószínűleg kizsákmányolta és a nőknél erőszakot követelt el, egész orgiákat rendezve. Ezen urat a partraszálláskor a saját Betárjai egyszerűen, véstörvényszakszerűen halálra verték és el is temették. Továbbá a Bucurestiben nemrég lezajlott szanitariakolomban a lányok ellen a reggeli Betár-vezetők szintén erőszakokat követtek el, melyről egy váradi betárjai beadványában pontosan beszámol, aki ezen kurzuson szintén részt vett, nem beszélve arról, hogy kényszerítve voltak szombaton is főzni és még hozzá tréflit kosztot. Így hát mindezeket mérlegelve, az erdélyi Ujcionista szervezet teljes vezetősége kénytelen volt a szervezetet Erdélyben feloszlítani és a revizionista munkától ilyen szívenfoltok után visszavonulni. Lemondottak: Ullmann István hitközségi elnök, Leitner Sándor nagykereskedő, Leitner Zoltán, a Néplink főszervezője, Farkas Perc kereskedelmi utazótisztviselő, Landau Adolf főkönyvelő, Bleier József fakereskedő, Kohn József, Rosenthal Lajossal az élén az egész erdélyi iparoscsoporthoz és még sok más prominens vezetők. Ertesüléseink szerint ezen urak mindnyájan en bloc be akarnak lépni cca 1000 taggal a régi cionista szervezetbe, annak Judenstaatspartéiba, tehát tovább is revizionista eszmét hirdetve, de a hivatalos szervezet keretén belül. Ezen ügyben Reiter Károly, a ZeNSZ elnöke Nagyváradon tartózkodik és tárgyal a lelépett vezetőséggel.”

Katonai törvényszék elé kerülnek azok, akik visszautasítják a szoba-rekviráló bonokkal jelentkező katonatiszteket

Cluj, szeptember 8. Dr. Horvat Iosif rendőrkezeset felhívja a lakosság figyelmébe arra, hogy minden tekintetben udvariasan és készségesen álljanak rendelkezésükre a kvestura által kiállított szobarekviráló bonokkal jelentkező katonatiszteknek. Erre a felhívásra azért van szükség, mert több helyen különböző ürügyekkel elutasították a szobákért jelentkező kato-

natiszteket, akik minden esetben jelentést tettek a rendőrkezesnek, ahol jegyzőkönyvet vettek fel az ügyről. Dr. Horvat rendőrkezeset figyelmezteti a lakosságot, hogy mindazok, akik hasonló magatartást fognak tanúsítani az amugyis nehéz szolgálatot teljesítő katonatisztekkel szemben, a vonatkozó törvény értelmében katonai törvényszék elé kerülnek.

— Mikor kaphat felvilágosítást a közönség a minisztériumokban? Bucurestiből jelentik: A miniszterelnök rendelete értelmében a nagyközönség csak 12 után, délután pedig 16—18 órák között intézheti el ügyes-bajos dolgai a különböző minisztériumokban. Az igazságügyminisztériumba tilos a közönség bemenetele, kivétel csak a törvényhozók képeznek, akik kihallgatásra jelentkeznek. A nagyközönség részére külön információk iránt állítottak fel, ahol ügyekben megkapják a szükséges utbaigazításokat.

— A városok az autókra és gépjárművekre külön adót nem vehetnek ki. Aradról jelentik: Az 1939. április 1-én életbe lépett autódótvény 34. cikke szerint az autódó teljes összegében az államot illeti és autóra, valamint más gépjárművekre a városok, vagy községek más adót nem vehetnek ki. Ennek ellenére az aradi városi tanács az autókra 400—3000 lejcs illetéket vetett ki, azon a címen, hogy azok a város által épített és fenntartott utakat használják. Az aradi autótulajdonosok a kivételt megfellebbezték a belügyminisztériumhoz. Mivel a belügyminisztérium ügyvédi tanácsa — egy konkrét esetben kifolyólag — a törvényt szintén úgy értelmezte, hogy a városok az autókra adót, vagy illetéket nem vehetnek ki, az aradi autótulajdonosok remélik, hogy a belügyminisztérium helyt ad a fellebbezésnek és a város által kivetett illetékeket törlik.

— Szőlőolt-istentisztelet. Vasárnap a kolozsvári párizsuecai ortodox zsidó nagytemplomban a szőlőolt-istentisztelet hajnali négy órakor kezdődik.

— Egy szerencsétlen asszony. Egy zsidó asszony, aki anyja hét gyermeknek, (a legidősebb tiz, a legfiatalabb alig egy éves) szívetfacsaróan tragikus helyzetbe került. Férje három évvel ezelőtt súlyosan megbetegedett és keresésképtelen lett. Az üzletet nagy bajlódások közepette az asszony vezette tovább, amíg tavaly az antiszemita háztulajdonos ki nem tette a boltjából. A nehéz munka, a férj betegsége és ez a szerencsétlenség a jobb napokat látott és jótévesz asszonyt is betegé tette. Felesleges kiszínezni a családnak ezt a katasztrófáját. Aki együtt tud érezni önhibájukon kívül válságba jutott emberekkel, küldje adományait az Uj Kelet kiadóhivatalába, amely minden összeget hirlapilag fog nyugtázni.

— Tanévmegnyitás az orthodox elemi iskolában. A Berthelot uccai orth. zsidó iskolában a tanév megnyitása f. hó 10-én, vasárnap lesz. Az iskola növendékei tartoznak reggel pontosan 9 órakor az iskolában megjelenni, a szülőik viszont felkeretnek, hogy minél számosabban vegyenek részt a Paris uccai nagytemplomban megtartandó istentiszteleten, ugyancsak 10-én fél 10 órakor, amelynek keretében történik a tanév ünnepélyes megnyitása. Az igazgatóság.

A Thália Mozgóban
ma és minden nap szentelt kettős műsor! Szombaton és vasárnap utoljára!
I. ELEANOR POWELL és ROBERT TAYLOR világhírű operettje:
Broadway Melody 1938
(Rövid az éjszaka mulatni kell). Nevetés, tánc, muzsika, szerelem!!!
II. JOHN WAYNE cowboyslágere:
A halállovás
ELŐADÁSOK: 3, 5 1/2, 7 1/2 és 9.45 órakor.

— Házasság. Mandel Irénke, Simleul-Silvaniei és Klein Samu Gherla ezuten hívják meg rokonaikat és jóismerősüket folyó hó 10-én, délután 3 órakor tartandó egybekelési ünnepélyükre. Sürgőnycim: Goldberger, Simleul-Silvaniei.

— A zernesti papirgyár 90 millió lejes kölcsönt kapott. Bucurestiből jelentik: A Nemzeti Ipari Hitelintézet 90 millió lej kölcsönt folyósított a zernesti papirgyár részére. A kölcsönt a papirgyár ingatlanára bekebelezett zálogjoggal biztosították.

— Egy állástalan pincér betört a nagyváradi Fészek klubba. Nagyváradról jelentik: Az elmúlt éjszaka vakmerő betörés történt Nagyváradon. A Fészek klub vezetősége jelentette tegnap reggel a rendőrség bünyügyi osztályának, hogy ismeretlen tettes behatolt a Fészek klub irodájába, ott feltörte a pénztárt és hatezer lejt vitt magával. A bünyügyi osztály nyomozói azonnal bevezették a vizsgálatot. A nyomozás rövid idő alatt sikerrel is járt. Sikerült elfogni a tettest Vargha Lajos váradi illetőségű pincér személyében. A rendőri nyomozás megállapította, hogy Vargha az esti órákban a Fészek klub lépcsőházában bujt meg, majd amikor elcsendesedett az épületben az élet egy a konyhából lopott bárdal szétverte az ajtót és úgy hatolt be az irodába, ahol a kasszából magához vette a hatezer lejt. Vargha Lajos kihallgatása során beismerte, hogy tényleg ő tört be a Fészek klubba, de azt is beismerte, hogy több betörés terheli lelkiismeretét. Már fél évvel ezelőtt a Kélmacska-étterembe tört be, ahonnan a trafikos tizennégyezer lejt vette magához. Ekkor Kolozsvárra tette át működésének székhelyét és ott a betegséggel épületébe tört be, ahol tizezer lejt lopott. Kolozsvár után Máramaroszigeten követett el betörést. A nagyváradi rendőrség bünyügyi osztályán még folynak a kihallgatások és ezek befejezése után adják át Varghát az ügyészségnek.

— A fogházból lopni ment. Nagybányáról jelentik: Borcutan Grigore iskolaigazgató megjelent a nagybányai rendőrségen és feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, aki alkalmas segítségével behatolt a lakásába és onnan több ezer lej értékű ruhaneműt ellopott. A rendőrség rövid nyomozás után megállapította, hogy a lopást Berinde Anna, ismert besurranó tolvaj követte el. Berinde Annát, aki csak a napokban szabadult ki a szatmári ügyészség fogházából, Kapnikbányán tartóztatták.

— Wald Bella diplomás nyelvtanár és francia nyelv tanítását kitűnő módszerrel újra megkezdte. Octavian Goga 7., II. em.

— Meghalt svájci emigrációjában Hermann Schwarzwald. Zürichből jelentik: A napokban halt meg Zürichben 68 éves korában Hermann Schwarzwald, az egykori Ausztria kimagasló zsidó származású pénzügyi vezető-egyenlőse. Ő volt az, aki a háború után a pénz inflációja ellen nagy sikerrel vette fel a harcot hazájában. A világháborúban mint aránylag fiatal embert az élelmiszerek és nyersanyagbeszerzés megszervezésére jelölték ki az osztrák kormány. Később mint a pénzügyminisztérium hitelosztályának vezetője működött. Nemcsak nagy tehetsége következtében jutott magas állásokba, hanem tiszta jelleme és igazságos érzülete jutalmul is. Az osztrák schilling bevezetését neki köszönhette Ausztria és a Nemzeti Bank alapszabályait is vele készítették el. Később el Schwarzwaldot az Angol-Osztrák Bank élére hívták meg, 1935-ben azonban visszavonult a nyilvános tevékenységtől és kizárólag pénzügyi tanácsadóként foglalkozott. Az osztrák Anschluss idején neki is menekülnie kellett. Azóta szerény körülmények között él Svájcban, ahol leginkább tudósokkal és írókkal érintkezett. A betegeskedő férfi nehezen viselte a száműzetést és napról napra mindjobban erőt vett rajta a kétségbeesés, amíg a napokban a halál megváltotta szenvedéseitől. Holttestét a zürichi krematóriumban égették el. Temetésére néhány jóbarátja jött el, akik előtt Fritz Endlerlin egyetemi tanár bucsuztatta a tudomány és emberiségnek ezt a nagy veszteségét.

— Meghalt Hevesi Sándor. Budapestről jelentik: Hevesi Sándor, a budapesti Nemzeti Színház volt igazgatója, a jeles magyar színpadi író és fordító, aki mint rendező világhírnévvel is hírnevet szerzett magának, hosszas szenvedés után pénteken reggel a budapesti Fásor-szombatúriumban meghalt. Hevesi Sándor hatvanöt éves volt. Halálát tüdőgyulladás okozta. Temetéséről még nem történt intézkedés.

— Vitorlázás indul öt angol fiú és négy leány elhagyott szigetet kerülni. Párizsból jelentik: A francia lapok képes mellékletén mindenütt ott szerepel annak a kilenc fiatal angolnak a képe, akik elhatározták, hogy a jövő hónapban hajóra szállnak, hogy Dél-Amerikába vitorlázzanak át. Az öt fiatalemből és négy fiatal leányból álló társaság elhatározta, hogy a Csendes óceánon található valamelyik kis szigetet „megszállják” és egy kis köztársaságot alapítanak, amelynek csak ők lesznek a polgárai. A francia lapok derűs és jóakaratu megjegyzéssel kísérik a fiatal angolok vállalkozását, azonban hozzátesszik, hogy a kivételhez nem sok sikert jósolnak.

— Seilerné, Glück Honka zongoratanárnő a tanítást megkezdte. Lakásán található d. e. 11—1-ig és d. u. 5—7-ig. Cal. Marechal Foch 39. I.

— Speciális zsidó pénteki vacsorák és szombati ebédek a Concordia Zsidó Klubban, (Strada Memorandului 13. Bejárát a Rațiu ucca felől.)

— Gyászistentisztelet Miron Cristea patriárka halálának féléves évfordulója alkalmából. Bucurestiből jelentik: Miron Cristea patriárka halálának féléves évfordulója alkalmából ünnepélyes istentisztelet lesz a fővárosi metropolita-templomban. A gyászistentiszteletet maga Nicodim Munteanu, az új patriárka fogja celebrálni.

— Sirközelet. Frankl László, az „Ufarom” gyógyszer-vegyszertári gyár fiatalon elhunyt tisztviselőjének sirközeletése a hó 10-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor lesz az új ort. izr. temetőben, melyre az ismerősök ezuten meghívhatnak. Autobusz közlekedés a Str. Regală sarkáig.

— Még ma is mérgezett nyilakkal gyilkolnak az afrikai gyarmatokon. Párizsból jelentik: Az orvoskamara egyik legutóbbi ülésén Dr Gersonné feltűnést keltő felvilágosítást tartott az afrikai benzilöltek mérgező erejéről. A benzilöltek még ma is mérgezett nyilakkal használnak, annak ellenére, hogy a megszálló hatalom súlyosan bünteti az ilyen bűnöket. Legutóbb Mussoma kerületének francia hatóságai kiderítették, hogy az utolsó hetekben 39 embert tettek el lábaltól mérgező nyilakkal. A nyilak hosszúsága 12—20 centiméter, a végükön fémhegygel, amelyet belemártanak a növényi mérgebe. Egészen csatlóatos ösztönrel tudják a benzilöltek felfedezni a mérgező növényeket. Az orvos, aki éveket élt a benzilöltek között, egy alkalommal megvizsgált egy mérgebe mártott nyilhegyet és megállapította, hogy ez 250 ember életének kioltására elegendő lett volna. A mérgezett nyilal eltalált emberek rendszert 20—120 perc alatt pusztulnak el. Az orvosok csakis alapos vizsgálat után tudják megállapítani a mérgezést. Ellenben a benzilöltek, ha csak ráneznek a halottra, tudják milyen növény mérgetől pusztult el. A mérgek a gluzozid csoportba tartoznak és a szív tájékát bénítják.

— Ady Endre novellái, hatalmas kötet, 520 lap, vkötés most 158 lej, majd 251 lej. Ady összes versei most 158 lej, majd 251 lej. Kodolányi: József, az ács, most 145 lej, majd 178 lej. Lepage-nál Kolozsvár. Postán utánvétellel. Kérjen jegyzéket.

EGYESÜLETI ÉLET

— A kolozsvári Jung Wizo megkezdte öszi tevékenységét. Ennek keretében a vezetőség elhatározta héber és angol nyelvtanfolyam rendezését. A vezetőség célja, hogy ezen tanfolyamok által módot nyújtson ugyan a szervezetben, mint a szervezetben kívüli állóknak is arra, hogy minimális költségek mellett kitűnő tanerők segítségével sajátítsák el a fenti nyelveket. A vezetőség egyben még felhívással fordul a kolozsvári zsidó leánytársadalom tagjaihoz, hogy vegyenek részt a szervezet cionista és zsidó kulturális munkájában. A nyelvtanfolyamok szeptember 18-án kezdődnek és azokra a Zs. N. Sz. Olvasókörre klubhelyiségeiben (Iuliu Maniu 2., II. em.) lehet jelentkezni, naponta este 7 és 8 óra között.

Elegánsan butorozott erkélyes, parkettes szoba azonnalra kiadó, két személynek is. Érdeklődni: Piața Mihai Viteazul 39., emelet ajtó 12., jobb.

ragi s
végei
ható t
zik a
Stoc
jelent
vissza
1939-b
ezlová

Am
Teleg
közli
szági
sen az
A zsid
esett
az ukr
cokba

Tok

cok
csa
a r
tár
min
ni t
jutt
szat
had
szat

és o
ben
Poz
Poz
a W
köz
mén
viss
csap
erők
pato
gött
tatn

suds
alap
Ryd
denn

Fra

Páriz
Girado
biztos
lengyel
natköz
hogy m
lása és
hadműv
nek tu
felek n
egyenl
küzdelm
get a
miután
el akart
tuszt, m
alatt a
szelítbe
hadsereg
pontokra

Páriz
jelent
eség reko
tcomment
éget ny
letek ter
ota érint
területek
két hónap
lág films
Siegfried
Maginot-v

Róma a lengyel ellenállás fokozódását jósolja

(Első oldali cikkünk folytatása)

sági század is volt. A csapatok nagy veszteségei a lovasszázad bátor ellenállásának tudható be. A német katonaság hódolattal adózik a lengyelek bátor magatartásának.

Stockholm, szeptember 8. Az United Press jelenteti Pozsonyból, hogy a szlovák csapatok visszafoglalták az 1920-ban, 1938-ban és 1939-ben Lengyelországnak juttatott cseh-szlovák területeket.

A lengyelországi kisebbségek elszánt harca

Amszterdam, szeptember 8. (Rador.) A Telegraph című lap helyszíni tudósítója közli a lengyel frontról, hogy a lengyelországi nemzeti kisebbségek hangulata teljesen azonos a lengyel nép magatartásával. A zsidók a lengyelekkel együtt kétségbeesett elszántsággal küzdenek a fronton és az ukránok is ezrével vesznek részt a harcokban.

Nem lesz külön béke

Tokió, szeptember 8. A tokiói angol kö-

vetség utasítást kapott Londonból, hogy cáfolja meg azokat a Tokióban elterjedt híreket, amelyek szerint, ha Németország leverné Lengyelországot, úgy Franciaország és Anglia békét kötne a Harmadik Birodalommal. Anglia és Franciaország — hangzik a követségnek küldött utasítás — Lengyelország leveretése esetén is tovább folytatná a harcot a nemzeti szocialista Németország letörésére.

Olasz lapok szerint növekszik a lengyel ellenállás

Róma, szeptember 8. A ma reggeli olasz lapok szerint a lengyelek ellenállása egyre növekszik. A Tribuna szerint a lengyelek az első napokban elszenvetett veresége főleg a hadianyag hiányának volt köszönhető. A lengyel hadsereg most hatásosan védekezik és az ország leggazdagabb és legnagyobb része még mindig a lengyelek birtokában van.

Francia mérleg a német-lengyel háború első hetéről

VARSO, szeptember 8. A Havas jelenti: A lengyel arcvonalon első heti harcok után a következő mérleget lehet felállítani:

A páncélos és motorosított német hadosztályok által a lengyel védelmet ellátó csapatok ellen végrehajtott hirtelen rajtaütés, a német hadvezetőség által már a hadműveletek megkezdése előtt kijelölt pontokon azonnal sikeresen biztosították a németek számára. Lengyelország ennekellenére is helyt tudott állni a már a tárgyalások folyamán megindított német támadásoknak és a Franciaország, valamint Anglia belépését megelőző négy nap alatt a körülményekhez képest biztosítani tudta, több mint 1500 kilométer hosszú határát. Lengyelország így kifejezésre juttatta ellenállási akaratát és egyidejűleg biztosította az általános mozgósítás szabad lefolyását. Csak ezen céljuk elérése után kezdték meg a lengyel csapatok hadmozdulataikat a keletporoszországi és Wartha-vidéki arcvonalakon, hogy hadászati szempontból sokkal kedvezőbb vonalakba vonulhassanak vissza.

Igy össze tudták vonni erőiket a nagy német páncélos és motorosított egységek és a német bombavető repülőik számbeli fölénye ellenére. A lengyel csapatok rendszerben vonulnak vissza és minden méter terepért harcolnak. Más körzetekben, főleg Pozen tartományban, a lengyel csapatok majdnem kezdeti állásaikon tartanak ki. Pozen vidéke valóságos kisöglést alkot a két német támadási sáv között, vagyis a Wartha-Szilésia vonal között egyrészt, a korridor és a Vistula első folyása között másrészt. Pozen kézbevétele megakadályozza a német csapatok zömének egyik oldalról a másikra való átállítását. A lengyel csapatok stratégiai visszavonulását más lengyel csapatok egyidejű támadó tevékenysége kíséri. A német csapatok a közeledés megteremtésére kell, hogy gondoljanak, mielőtt a lengyel erők üldözéséhez foghatnának. A lengyel lovasság támadásait a többi lengyel csapatok ellenállással támogatják, amelyek a német motorosított osztagok háta mögött újabb csataszorba verődnek és sokszor sikerrel koronázott guerilla harcot folytatnak.

A lengyel erők sajátos harcászati terveket és taktikát követnek, amiket a Pilsudski marsall vezetése alatt 1914—1920 között lefolytatott ütközetek tanulságai alapján dolgoztak ki. A hadműveletek vezetője, Wacław Stachiewicz tábornok, Rydz-Smigły marsallal együtt, valóban hí tanítványa Pilsudski marsallnak, a modern Lengyelország megalapítójának.

Francia tájékoztatás a lengyel ellenállásról

Párizs, szeptember 8. (Rador.) Jaen Giradoux, a francia tájékoztató szolgálat biztosa, magyarázatot közölt a rádióban a lengyelországi hadműveletek menetére vonatkozólag, főleg abban a tekintetben, hogy miért oly gyors a németek előnyomulása és mi a helyzet a lengyel fronton. A hadműveletek alakulása a harci feltételeknek tulajdonítható. A szembenálló harci felek nem egyenlő eszközökkel és nem egyenlő körülmények között vették fel a küzdelmet, amennyiben a lengyel hadsereget a hadüzenet napján mozgósították, miután Lengyelország a tárgyalások alatt el akart kerülni minden ellenséges gesztust, míg a németek már a tárgyalások alatt a határra összehúzódtak és készenlétbe helyezték haderejüket. A lengyel hadsereg vezetői éppen a diplomáciai szempontokra való tekintettel nem tették meg

a végső intézkedéseket. De ez a körülmény hogy a lengyel hadseregben a nők is részt vesznek, bizonyítja, hogy az egész nemzet el van szánva arra, hogy minden talpalattnyi földet megvédjen. Lengyelország ezzel példát mutat másoknak is, a nemzeti akarat erejéről.

Ezzel szemben — mondja Giradoux — az a körülmény, hogy a lengyel vezérkar visszavonja a lengyel seregeket és más vonalba helyezi a végleges frontot, a német hadijelentésekből is kitűnik. Végleges csatára még seholsm került sor és a németek nem nyertek még meg semmilyen döntő ütközetet. A foglyok és a szákmányok száma csak azt bizonyítja, hogy a lengyel hadsereget nem érte még komolyabb ütés és még erejének teljében van, amit a döntő küzdelemre gyűjt.

A nyugati harcok színpada

Párizs, szeptember 8. (Rador.) A Havas jelenti: A francia közlemények a szükszavosság rekordját igyekeznek megdönteni és a kommentálók számára csupán azt a lehetőséget nyújtják, hogy felvázolják a hadműveletek terepét, ahol a csapatok már négy nap óta érintkezésben állnak egymással. Ismert területekről, híres diszletekről van szó. Nincs két hónapja, hogy Németország az egész világ filmszínházaiban betekintést engedett a Siegfried-vonalakba. Ismeretes, hogy a Maginot-vonal tíz év óta kiépült katonai erő-

dítséi mintául szolgáltak a Siegfried-vonal számára. A Siegfried-vonal azonban elcsúszott másolata a Maginot-övezetnek. Mindkettő a Rajnához igazodik, előbb mint két párhuzamos vonal, majd a Lauter torkolatánál elválnak. A Maginot-vonal a francia határt követi, viszont a német erődítmények eltávolodnak és nem követik a Rajna, a természetes védelmi vonal és határ vonalát. A Maginot-vonal derékszöget alkot, a Siegfried hegyes szöveget rajzol fel. Így a két védelmi és esetleg támadó bázis két különböző részre oszlik:

1. A Rajna völgye, amely mintegy 170 kilométer hosszúságban, egészen Svájcig északra délre halad.

2. A Rajna és a Moselle közti terület, ahol a határ változatos terepen húzódik el, általában nyugati irányban, kb. 180 kilométer hosszúságban. A Mosellel nyugatra van Luxemburg nagyhercegség, amely semleges.

A két acélvonal között Az első hadműveletek tehát egy olyan szög belsejében folynak, amelynek oldalai 350 kilométer hosszúságú és amelynek éle a Rajna és a Lauter találkozásánál, Karlsruhe városától 15 kilométernyire van. A rajnai arcvonalat egyrészt az elzárt mező szegélyezi, amely 60 kilométer széles. Ezt a híres elzárt szőlődombok határolják, de a Vogézek és Ballons, ezek a lekerekített csúcsú hegyek uralják. A Rajna völgyének másik oldalán a Fekete erdő hegyóriái merednek a magasba. Mindkét oldalon a Strassbourgban kívül a városok eltávolodnak a folyó medrétől. Különösen a francia oldalon erdők vannak, amelyek eltakarják a kilátást. Hid kevés van, a folyó széles. Különben a hidakat levegőbe röptetik, mihelyt elhangzik a riadó. Elzászban, ahol a mezőség termékeny, számos város és falu sorakozik egymás mellé. Mulhouse 15 kilométerre van a Rajnáól, Colmar valamivel távolabb. Strassbourg kikötő a Rajnán, éppen Kehl német várossal szemben. Az elzárt mezőt a Vogézek kereszttől kitűnő országutak és vasutvonalak kötik Franciaország többi részéhez. A hegyeken mély álagutak vezetnek át. A lakosságot a válság

Az angol sajtó a végső győzelemről

Genoa, szeptember 8. (Rador.) A Rex nevű óceánjáró elindult Newyork felé, rengeteg utassal megrakva, akik a háborús események miatt hagyják el Európát és térnek vissza az Egyesült Államokba.

Tizenöt éven aluliak nem járhatnak ki Párizs utcáin

Párizs, szeptember 8. (Rador.) A francia hatóságok rendeletet adtak ki, amely szerint 15 éven aluli gyermekek nem járhatnak fel a Párizs utcáin.

Német jelentés egy német hajó bombázásáról

Berlin, szeptember 8. A DNB jelenti, hogy a Franken nevű német hajót egy szumatrai kikötőben, amikor holland vízekre evezett, angol repülőgépek bombázták. Német vélemény szerint angol részről ez a holland semlegesség megsértését jelenti.

Hárommillió röpíratot szórtak le Németországban az angol repülő

London, szeptember 8. Hivatalos jelentés szerint szeptember 8-án, pénteken brit repülőgépek negyedik felderítő útjukat végezték Németországban. A felderítő út során Észak-Németországban hárommillió röpíratot szórtak le. Dolguk végeztével a repülőgépek sértetlenül tértek vissza Angliába.

Angol sajtó a végső győzelemről

London, szeptember 8. Az angol sajtó rendkívül kedvezően kommentálja Chamberlain miniszterelnök beszédét és egyöntetűen hangoztatja, hogy a háborút a végső győzelemig kell megvívni. Az angol sajtó azon a véleményen van, hogy Hitler esetleges békeajánlatait elfogadni nem szabad, mert ez azt jelentené, hogy a nemzeti szocializmus újabb pihenőhöz jut, mely alatt új támadásokra készülhetne fel.

Csak egy front létezik

London, szeptember 8. A Times hangsúlyozza, hogy nem lehet szó kétféle fronton való harcról, ahogy a németek szeretnék. Egyetlen front létezik és a harc sorsa Nyugaton fog eldőlni. Az ellenségeskedések csak akkor fognak megszűnni, ha a német rezsim is megszűnik és Lengyelország visszakapja jogait és területeit. Anglia és Franciaország egységes abban a szilárd meggyőződésben, hogy igaz ügyért harcol. Csak szabadságban élhetünk — ezt tudja minden ember Angliában és Francia-

kezdeté óta elszállították az ország belsejébe. Szemben, a német mezőség sokkal szilkebb a Fekete erdő és a Rajna között. Városl, Borch, amely szemben van Bázellel, Friburg Colmarral, Offenburg, a hírneves gyógyfürdőhelyes Baden-Baden, Karlsruhe Baden tartomány fővárosa. A vidéket északra délre vezető uthalózati szielt át és egy vasutvonal, amely most a francia ágyuk ellenőrzése alatt áll. A Rajna partjaihoz közel az erődítési vonalak előretolt bástyái látszanak. Az erődítéseket hegyek-dombok alig fedik. A Rajna vize alig 6 méter mélységben buzog a közet alatt. A francia részen levő betonörmény nagyszámu önműködő fegyverrel vannak ellátva. Ezek oldalra is tüzelnek és megakadályozzák a folyón való átkelést, akár páncélos tucatjokkal is. Német oldalon hasonló a rendszer, de a sietség, amivel építkeztek, számos hibát idézett elő. Ezek nyilvánvalóvá váltak a télen, amikor a Rajna vize váratlanul emelkedett. Számos erődítést elárasztott a víz, mielőtt még a beton megszáradt volna és utászoknak kellett azokat felrobbantani dinamit segítségével. Az új betonépítmények figyelmetlenül merednek a francia partok felé. A német part egyébként lejjebb van a franciánál. Mint jeleztük, a Lauter torkolata után a Maginot- és Siegfried-vonalak eltávolodnak. Az itt támadt úrbén folytak le az eddigi harcok.

A két vonal közti terepen kisebb dombok vannak. Ezeket fekszenek Fischbach, Piermassuns és Zweibrücken városok. Valamivel tovább északnyugatra van a Sarre iparvidék. Ezt a Saar és Blies folyók öntözik és a gyárkémények tömegei tarkítják. A két folyó mögött erdős hegyek emelkednek. A Siegfried-vonal ezeken a dombokon át Trierig és a Saar, valamint a Moselle találkozásáig húzódik el. A Maginot-vonalat illetően az természetes terraszépítményekhez igazodik és olyan városokat köt össze, amelyeknek neve van írva a történelemben: Wissembourg, Forbach és Bitche. Metz város szolgál ezen a vidéken gőcpontul.

országban — és ez szabadság csak akkor lesz biztosítva számunkra, ha legyőzzük a tirannizmust.

A Daily Herald a következőket írja: „Büszkéek vagyunk elhatározásunkra és a harcot a végső győzelemig fogjuk folytatni. Nem ismerünk sem szenvedést, sem győlölködést, de véget akarunk vetni a zsarnokságnak és a hatalmi vágyak uralnak.

Jamaika hűségnyilatkozata

London, szeptember 8. (Rador.) A tájékoztató minisztérium közli, hogy Jamaika szigete hűségnyilatkozatot tett Anglia iránt és felajánlotta legmesszebbmenő támogatását a háboruban.

Berlin, szeptember 8. (Rador.) Berlini értesülés szerint a Bremen német óceánjárónak sikerült semleges állam kikötőjébe menekülnie, amelynek kormány megemeltamadási szerződést kötött Németországgal.

Német-holland szénkonfliktus

Amszterdam, szeptember 8. (Rador.) A rajnai német kikötőkben horgonyzó hajók letasítást kaptak, hogy ne szállítsanak több szenet Hollandiába. Az Allgemeine Handelsblad című holland kereskedelmi lap valószínűnek tartja, hogy a német kormány vissza fogja vonni ezt a rendelkezést, mert ha Németország nem szállít több szenet Hollandiának, úgy Hollandia is beszünteti az élelmickek szállítását Németországba.

Észak-Kína semleges

Peking, szeptember 8. Észak-Kína kormányja proklamálta az ország semlegességét.

Ezer angol polgári pilóta hadiszolgálatra jelentkezett

London, szeptember 8. Az angol polgári repülőszervezet mintegy ezer pilótája felajánlotta szolgálatát a hadügyminisztériumnak. A hadügyminisztérium az ajánlatot elfogadta.

A windsori herceg engedélyt kapott hazájába való visszatérésre

Cannes, szeptember 8. A Stefani jelentése szerint az angol király egy megbízottja elhozta a windsori hercegnek az engedélyt, hogy hazájába visszatérhessen. A herceg egy angol hadihajón fog visszatérni Angliába.

(Folytatása a 8-ik oldalon)

Könyvkötészeti munkákat széleskörűen és olcsón készít a

GLORIA

könyvkötészet

Tulajdonos: MARK LAZAR

OLUJ, Piata Unirii 2.

SPORT

Haggibbor - UEC atlétikai verseny lesz vasárnap Kolozsváron

Cluj, szeptember 8. (Az Uj Kelet tud.) A Haggibbor sportegyesület csak nemrégiben alakította meg atlétikai szakosztályát. Az ifjúsági tömegeket foglalkoztató szakosztály eddigi sikerein felbuzdulva vasárnapra klubközi versenyre kérte fel az UEC atléta-gárdáját. A verseny érdekessége, hogy az UEC atlétikai szakosztálya is csak a közelmúltban alakult, tehát két fiatal atléta-gárda méri össze vasárnap erejét. Versenyszámok a következők lesznek: 100, 200, 400, 1500 m-es síkfutások, súlylökés, diszkoszvetés, távolugrás, hármasugrás, 4x100 m. A klubközi viadal kettős atlétikai propaganda lesz, melynek megrendezésért már előre is elismerést érdemelnek az egyesületek. Az első helyezetteket díjazni fogják.

Mi újság a sportvilágban?

A Haggibbor futballcsapata vasárnap Román Kupa mérkőzést játszik a KMSC csapatával. A mérkőzéssel kapcsolatban a Haggibbor vezetősége kéri az itt felsorolt játékosokat, vasárnap délelőtt 10 órakor az öltözőben jelenjenek meg: Noé, Riesler, Krausz, Kleinmann, Gara, Katz, Hirsch, Liebermann, Smilovits, Izsák, Kaufmann I, Kaufmann II, Keszer, Kasztner, Rosenblatt, Rosner és Náthán.

Bucurestiből jelentik: A labdarugó szövetség a szeptember 14-re kitűzött A) liga mérkőzéseket — kivéve a vasárnapra előrehozott Juventus-Sportul Studentesc mérkőzést — szeptember 24-re halasztotta. Ez az időpont ugyanis a lengyel-román mérkőzés elmaradása miatt felszabadult.

Londonból jelentik: Az angol labdarugó szövetség úgy határozott, hogy őszi nemzetközi mérkőzéseit lemondja. Ennek következtében a december 6-ára Londonba kitűzött román-angol válogatott mérkőzés is elmarad.

Bázelben nagy sportnapot rendezett a város vezetősége. Ezen mindenki résztvehetett, aki akart. Az atlétikában a kereskedők vezettek. A legtöbb stafétát ők nyerték. Utánuk a polgárok érték el a legjobb eredményeket. Máraközönösen alul szerepeltek a magánzók és az alkoholellesek. Különösen fájdalmas volt a kézilabdában az alkoholelleses hölgycsapat veresége, amelyet a kereskedőktől szenvedtek el. A vesztes csapat kapitánya nem annyira a vereség, mint inkább annak jelentősége miatt keseredett el, mondván: Most mindenki azt hiszi majd, hogy a kereskedők isznak, pedig nem így van. Ők sem isznak.

Bucurestiből jelentik: A labdarugó szövetség ismertett névváltoztatási felhívása az FC Carpati részéről a következő sportnevek felvételét jelentették be: Hevesi Hodisanu, Holzmann Lemnaru, Szerényi II Selegianu II, Ghidali Ghitescu, Kert Gredinaru, Lukács Lucacu, Telegdi Tenescu, Pernecki Perianu, Szőke Blöndu, Stetz Stelian, Ardos Ariton.

A temesvári TMAC labdarugó csapatának jugoszláviai kirándulása során Borovóban a Batától 3:2 (2:0) arányban, Belgrádban a városi válogatottól esti mérkőzésen 5:2 (2:0) arányban vereséget szenvedett.

Kammersgaard Jenny, az ismert dán hosszútávfutó, aki a Keleti tenger átúszásával tette magát nemrégiben nevezetessé, nem tűzheti egyelőre ezt a nagyon is jövedelmező foglalkozást. Szemei gyulladása miatt. Így most egyéb kereset hiján leszerződött az egyik stockholmi mulató víziballjátébjébe. Itt fog főszerepet játszani.

Helsinki-ben nehezen halad előre az olimpiai falu építése, mert Finnországban sokáig nem dolgoztak az elektromos szakma munkásai. Ugyanformán az olimpiai falu a legjobb esetben is csak 1940 júniusára készülhet el.

MINDEN Hölgyet

értesíték, hogy tanulmányutamról hazaérkeztem.

Ella Kozmetikai Intézet

Hirsch Ella

Cluj, Reg. Ferdinand 11. Etaj I. (Gölya épület). Legmodernebb francia és angol kozmetikai udjdságokkal állók a n. é. hölgyközönség rendelkezésére. Tanítványképzés, olcsó árak.

KÖZGAZDASÁG

A lej fedezete továbbra is az arany marad

4.158 kilogrammal emelkedett a Jegybank aranykészlete augusztus utolsó hetében

Bucuresti, szeptember 8. A világpolitikai események hatása alatt az összes hadviselő államok ismét feladták az aranyalapot (aranyfedezeti rendszert), hogy háborus többletkiadásaikat bankjegyszaporítás útján fedezhessék. Ennek megfelelően már a háboru kitérésének első óráiban jelentős arányú árfolyameres következett be, nemcsak márkában (amelynek eddig sem volt aranyfedezete), hanem a hatalmas aranyfedezettel bíró zlotyban, francia frankban, sőt a fontban is.

Románia kormánya az első pillanattól kezdve a semlegesség mellett döntött. A kormány ezt az elvet nemcsak politikai, hanem gazdasági, sőt valutapolitikai téren is kifejezésre akarja juttatni. Ugyanis a Hivatalos Lap egyik legutóbbi számában rendeltörvény jelent meg, amely szabatosabban írja elő a lej aranyfedezetére vonatkozó törvényes rendelkezéseket. A stabilizációs törvény alapján ugyanis a kibocsátott lejbankjegyek összegének minimum 25 százalékban aranyból kellett állnia a fedezetnek, további 10 %-ban aranyértékű devizákkal is rendelkeznie kellett a Jegybanknak, hogy az ércfedezet 35 szá-

zalék lehessen. A törvénymódosítás szerint ezentul aranyértékű devizát csak esetről-esetre vonhatnak be az ércfedezetbe, vagyis a lejbankjegyek ércfedezete elvben csak arany lehet. A Banca Nationala vezetősége egyébként már hosszú évek óta ezt az elvet követi, amennyiben évek óta az ércfedezet színaranyból áll és az arany fedezeti arány a 35 százalékot eddig mindig meghaladta.

A Jegybank most közzétett augusztus 26-i hetikimutatása szerint, augusztus negyedik hetében az aranybányák 4.157,95 kg. színaranyat szolgáltatottak be, 637 millió 541.027 lej értékben, amellyel az ércfedezet összege 20 milliárd 266.775.020 lejre emelkedett. A forgalomban levő bankjegyek összege 1 milliárd 667 millióval 42 milliárd 351.096.630 lejre emelkedett. A látra szóló kötelezettségek (gírőszámlák) végösszege 8 millióval növekedett, vagyis a bruttó bankjegyforgalom emelkedése 1 milliárd 675 millió lej. A fedezeti arány változatlanul 37,98 százalék. A kereskedelmi váltótárca 1 milliárd 58,5 millióval 13 milliárd 902.382.189 lejre emelkedett.

Vegyeskereskedések is árusíthatnak mustot, a pénzügyigazgatóság külön engedélyével

A Szeszmonopol vezetőségének legújabb rendelete

Bucuresti, szeptember 8. A Szeszmonopol vezérigazgatósága a szőlő védelmi törvény 30. szakasza értelmében közzétett intézést a pénzügyigazgatóságokhoz a must forgalombahozataláról. Az említett törvény 30. szakaszának megfelelően a bor, a seprőpálínka forgalomba hozható anélkül, hogy a pénzügyi hatóságok bármilyen formájára lenne szükség.

A fenti rendelkezés közli, a pénzügyigazgatóságokkal, hogy az 1939 évi szőlőtermésből származó must bármilyen italmérésben, kocsmában, vendéglőben, stb. forgalomba hozható, anélkül, hogy az italméresi engedély tulajdonosa külön engedélyt igényelne erre a Szeszmonopoltól, vagy a kivetési pénzügyigazgatóságtól. Hasonlóképpen forgalomba hozható a must olyan helyeken is, ahol a mustot nem a helyszínen fogyasztják el, mint például a vegyeskereskedések, ezek esetében azonban a kivetési pénzügyigazgatóság külön engedélyre szükséges. A vegyeskereskedésekben a must a fenti engedély alapján poharazva is kimérhető, a szeszszitalokat azonban csak továbbra is zárt palackokban lehet itt forgalomba hozni.

Azok a termelők, akiknek poharazásra is van engedélyjük, a mustot minden külön engedély nélkül kimérhetik, míg a többi termelők csak abban az esetben, ha arra külön engedélyt kérnek a pénzügyigazgatóságtól. A szőlészeti szindikátusok ugyan csak kimérhetnek mustot, de csak a szindi-

kátusi székhelyen és külön pénzügyigazgatósági engedély alapján. Azok a szőlőtermelők, akik nem akarják a mustot kicsinyben eladni és a kiskereskedőket szolgálják ki, a nagybani eladást csak a termelés helyén végezhetik a szeszmonopollal szóló törvény 167. és 213. szakasza értelmében.

A must eladására vonatkozó, fent ismertett engedélyeket minden illeték nélkül adják ki és azok csak a jelenlegi időnyre érvényesek.

A Szeszmonopollal szóló törvény 118. szakasza értelmében azok a szőlőtulajdonosok, akik mustot vagy szőlőt nem a termelési helyen hoznak forgalomba, kötelesek az eladott mennyiségről jelentést tenni a községi előjáróságnak.

Minden egyes szállítmány alkalmával meg kell tenni a fent említett bejelentést. Ezeket a bejelentéseket számontartják a bormennyiségek megállapítása alkalmával.

Nagyvárádon

angol, francia és román leckéket ad egyéneknek és csoportoknak szakképzett tanár. Modern módszer, tökéletes kiejtés Linguaphon-készülék segítségével. Értekezni 3-5 között Str. Delavrancea 13, első ajtó.

Az oradeai Szilágyi Zsidó Fiuinternátus

felvesz bentlakó tanulókat az 1939/40. iskolai évre. Ort. kóser teljes ellátáson és gondos felügyeleten kívül nyújt okleveles középiskolai tanároktól vezetett előkészítést, francia, német, angol és héber nyelvtanítást, zenei előkészítést.

Az érdeklődőknek az igazgatóság (Oradea, Str. Delavrancea 17) minden részletes kiterjedő prospektust küld.

Az intézet felügyelő igazgatói: Dr Szilas Izidor liceumi igazgató és Radó Pál kereskedelmi liceumi tanár

Nagyothallók figyelme! Szenzációs új találmány

Előnyei: Alig látható. Batériák és drótok, valamint külön kagylók nélkül működik. Orvosi-lag felülvizsgálva és javasolva.

Kérjen azonnal prospektust.

30 napi próbaidőre is kapható. Felvilágosítást nyújt: VIBRAPHON DE-POZIT, Satu-Mare, Bul. Reg. Ferdinand 47. Telefon 502. Keresünk helyi képviselőket!

A légügyi minisztérium közleménye a gázálarok beszerzéséről. A légügyi és tengerészeti minisztérium a következőket hozza a közönség tudomására: A légügyi és tengerészeti minisztériumhoz érkezett jelentések szerint különböző kiküldöttek leszállított áron gázálarokat ajánlanak föl, arra hivatkozva, hogy azokat a minisztérium jóváhagyta. Hogy a kereskedelmi és ipari vállalatok és üzemek tévedésbe ne essenek, a légügyi és tengerészeti minisztérium közönségre hozza, hogy az egyetlen jóváhagyott gázálarok — mint a hivatalos lap január 30-iki, 24. számában közölt 267. sz. királyi dekrétumból kiderül, — az ugynevezett 35-ös modell, amelyet a királyi rendelet-törvénynek megfelelő módon kell beszerezni s amely a teljes biztonságáról kezkesedik.

A légügyi és tengerészeti minisztérium ezidőszent egy, a nép számára készült gázálarot tanulmányoz, amelyről nem intézkedik a fentebb említett 267. számú királyi dekrétum. Ez a gázálarok kettős szolgálatot nyújt a közönség ama részének, amelynek az álar viselése közben nem kell dolgoznia. A 35-ös modell viszont a katonai gázálarok, amelyet munkások és mindazok is használnak, akik tevékenységüket a légi támadások idején sem tudják szüneteltetni. A légügyi és tengerészeti minisztérium ugyancsak az érdekelt vállalatok tudomására hozza, hogy gázálarokmegrendeléseket a hadsereg védőanyag-gyárában (Câmpul Mosilor No. 19. Bucuresti) is tehetnek.

Emelkedtek a szövetárak. A temesvári és hánsági szövetárképviselet értesítést kapott a gyáraktól az áruk tiz-husz százalékos emeléséről. A finom áru 20 százalékkal, a tömegáru pedig 10 százalékkal emelkedett. A bekövetkezett háborus viszonyok következtében ugyanis a gyárak fonalhiánytól tartanak és részben ennek tulajdonítható az áruk emelése. Ugyanennek a körülménynek a következménye, hogy megrendelt áruk leszállítása vonatottan folyik és a gyárak kizárólag készpénz ellenében szállítanak. Egyik országosan ismert szövetgyár jelenleg készpénz ellenében sem hajlandó nagybani eladásra. A beiföldi fonalkészleteket jórészt már összevásárolták és közben tartják, a gyárak tehát joggal tarthatnak attól, hogy nemzetközi szállítási nehézségek esetén a fonalellátás körül nehézségek támadnak.

Hétfőig zárva van a bucuresti tőzsde. A pénteki ünnep miatt a bucuresti tőzsdén pénteken és szombaton szünetel az üzlet, vagyis a tőzsde hétfőig zárva marad.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.52—143.59
font	862.40—872.75
palesztinai font	663.09—673.44
holland forint	76.11—77.28
svájci frank	31.88—32.36
francia frank	3.78—3.85
márka	60.50—41.50
pengő	25—27
cehkorona (Prága hivatalos)	4.68—4.77
szlovákkorona (Pozsony hiv.)	4.68—4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomban hozható devizakvóták árfolyamai szilárdak. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

angol font, 30%-os szabadkvóta	1425—1430
angol font, 20%-os kvóta	1465—1475
angol font, 40%-os kvóta	1180—1190
dollár, 30%-os szabadkvóta	345
svájci frank, 30%-os kvóta	75.—
francia frank, 20%-os szabadkvóta	8
francia frank, 30%-os kvóta	8.30
holland forint, 30%-os kvóta	185
belgas, 30%-os	56.50
svédkorona, 30%-os kvóta	80

A B) lista kompenzációs árfolyamai:

font angol árukra	1210
font más államok áruira	1305
font angol gyarmatok áruira	1250
belgas	55
holland forint	140—142

Egy öreg borkereskedő és egy öreg tankönyv-író

Tel-Aviv, szeptember elején, nyolcvanötödik événél borkereskedőt és egy ugyanilyen idős tankönyv-író tünnepeit a héten. A borkereskedőnek Zeév Gluszkín a neve. Az író J. Ch. Rawnitzki-nek hívják.

Sejtem, hogy ez a két név nem sokat, talán semmit sem mond Önöknek. Tehát gyorsan bemutatom a viselőjüket:

Gluszkín ritka jelenség a sok író, lapszerkesztő, ügyvéd-orvos és rabbi között, akik már 50 év előtt is hevültek Cionért. Gyakorlati ember. Számokban gondolkodik, nagyszabású üzleti tervek forrtak örökké a fejében. Ez azonban a világról sem jelenti, hogy nem érdekelte volna a szellemi szektor a zsidóságban. Bizonyosság: Elnöke volt a „Bné Mose” varsói fiókjának. A Bné Mose szabadkőműves-szerű szervezet volt; Achád Háám alapította, a zsidó szellemiség apostola, a szellem szupremáciájának hirdetője. A Bné Mose az Achád Háám „Hákhánim vehám”-elméletét volt hivatva valóra váltani. Az, hogy az eszmét, az Igét mindig csak egy kicsiny réteg hirdeti, képviseli és valósítja meg. A tömeg a kohánimnak, ezeknek az igehirdetőnek nyomában döcög.

Gluszkint Achád Háám arra méltatta, hogy felvegye az igehirdetők közé és a többi „kohán” arra, hogy előlki stallumba ültesse. Gluszkín tehát szellemi szempontból is igazolva van.

De elsősorban mégis a szemmel látható, a kezzel tapintható élet-jelenségek érdekelték. A „geft”. De ez persze a szellem szférájába emelve, a szellem szolgálatába állítva.

Az új héber irodalomnak kiadó-szervezetre volt szüksége. Gluszkín összevberbuválja az „Achiászf” társaságot, az Achád Háám műveinek, a Hásiloach folyóiratnak, a híres évkönyveknek, a Groschen-Bibliothek-nek kiadóját.

Az orosz zsidók hazavágytak Palesztinába. Gluszkín földvásárlói társaságokat alapít egyre-másra. A leghíresebb köztük a „Menucha venachla”, a Rechobot megteremtője.

Rechobot főképpen szőlőt termel. A bor, amit ebből a szőlőből sajtolnak, a telepesei nyakán marad. Jód bora, de nincsen cégre. Tehát senkinek tud róla és így nem is fogy. Gluszkín nekilát, hogy piacot teremtsen a rechoboti, a risonlecioni, a zichronjakobi borok számára. Odesszában és Neworkban, Londonban és Berlinben, Bécsben és Varsóban „Carmel”-társaságokat alapít ebből a célból. A részvénytőkét jómódu chovevecionistákból büvöli ki, de rideg üzleti alapon kezeli. Es mert a bora jó, a fogyasztók nem sokáig váratnak magukra. A jó zsidók és a józslési keresztények egyképpen vásárolnak tőle. Nem telik bele nagy idő és Gluszkín busás osztalékokat fizet. Sőt kezdi visszafizetni a részvénytöke egy részét, mert tökéleteslege van.

Van még egy fontos alapítása. A Geula. Földvásárló, a palesztinai földet megváltó társaság. Tel-Aviv nagyrésze a Geula földjén épült.

A háboruban kitiltják Gluszkint Palesztinából. Egyiptomba kerül és innen Amerikába. Fellármáza az amerikai zsidó közvéleményt Palesztina javára és egész Wilson című nyomul a cionista agitációjával.

A Montefiore-uccában fekvő házat még életében az Irijára hagyományozta. A kétemeletes épületben a városi könyvtár, a Sáár Cijon kapott szállást. Így kapcsolódik össze Gluszkín életében a chovevé cionizmus legkedvelte — részt vett 50 év előtt a vilnai országos konferenciáján, a varsói elvtársakat képviselte ottan — a mai, sőt a legmaibb telavivisséggel.

Az Irijá elismerte Gluszkín érdemeit. Diszpolgárává választotta az öreg, 80 esztendő borkereskedőt.

Tel-Avivnak vagy 30 diszpolgára van. Neves ember, világhíresség valamennyi. De ez a hírnév aztán az egyedüli, ami közös bennük, ami összekapcsolja őket. Egyébként erősen heterogén társaság ez a 30 diszpolgár. Katona is akad köztük: Allenby marsall. Muzsikuskok: Toscanini és Huberman mester. Fizikus — etaltáltak —: Einstein. Két nagy angol politikus: Balfour és az indiai király, a zsidó Reading. A cionista szervezet elnökei: Weizmann és Szokolov. Első menedzsa: az izzólámpagyáros Kremenetzky.

A jisivu apja: Edmund Rotschild báró. A két legnagyobb új-héber költő: Bialik és Csernichovszki. Egy csupa-lélek köztársasági elnök: Thomas G. Masaryk.

Es most ebbe az illusztris, ebbe a világhíres társaságba bekerült egy szimpla borkereskedő: Zeév Gluszkín.

Nem ri ki belőle. A másik jubiláns, J. Ch. Rawnitzki, abból az odesszai írói-körből való, amely a hazaféltá racionalizmusát, nemzetköziségét a héber nyelvű nemzeti mozgalomra formálta át, amely a korszerűséget összepárosította az ősi zsidó értékekkel. Három nemzedék működtet ebben a szanaszéjjelről összevberedett népelemektől lakott, aránylag ifjú délországi nagyvárosban, amely a zsidó nemzeti mozgalom központja lett. Az elsőnek a karaitaifutató Pinskiert a legkimagaslóbb egyénisége. A másodikiké Achád Háám. A harmadikiké Bialik.

Rawnitzki az öseketőző kapocs a második és a harmadik generáció között. Az ő Párvesz című évkönyvében, Achád Háám szövegében jelenik meg Bialik első verse, El Hacıpor (A madárhoz). Ó írja ki éles kri-

tikai glosszáival — sajátos módon Kevurát szofrim, azaz Írók temetője a Hámelichebi bíráló rovatának címe — a dudvát az ifjú héber irodalom virágos kertjéből. Egész sereg tankönyvet ír, amely a héber nyelvbe, a szentírás és a talmud ismeretébe vezeti be az ifjúságot. Ujságokat szerkeszt, amelyek Cion szeretetét gyújtják fel a nép lelkében. Bialikkal és a tárcaíró Levinssal együtt megalapítja a Moria kiadóvállalatot, amely főleg pedagógiai műveket ad ki és megjelenteti a híres „Széfer haggada” gyűjtést, melynek Bialik és Rawnitzki a szerkesztői. Ez a mű tárgyak szerint csoportosította a Talmudban és a midrásirban szanaszéjjel szórt aggadisztikus anyagot. Népevelő hatása óriási. Van, aki ezt a hatást azzal a hatással hasonlítja össze, amit Homeros művei a görögökre, Dante írásai az olasz nemzeti szellem kialakulására, vagy Grimm

népmese-gyűjtése a német lélekre gyakorolt. Mások éppenséggel a Rámbám (Maimonides) Jad hachazakáját emlegetik a Bialik-Rawnitzki gyűjtésével kapcsolatban, s azt írják, hogy amint a Rámbám a halachá tengerében hasított utat, Bialik-Rawnitzki mesterien rendszeresítette a hagadát. A szerzők — írja Bialiknek egy méltatója, Ernst Simon — megajándékozták a zsidó népet lelkének tükrével. És a zsidó nép fáradszámú tekintetget bele, újra meg újra felismeri a maga megváltozott, de mégis állandó képmását ebben a tükrökben.

Palesztinába átköltözve, továbbfolytatta kiadói tevékenységét Rawnitzki. A Dvir vállalat igazgatója. Ezenkívül rengeteg cikkel, tanulmányal gazdagította a héber irodalmat. Szegény ember. Emlékezeiben mindig kortársainak engedi át a döntő szerepet. Jómaga a háttérben húzódik meg, szinte eltűnik.

A mostani ünneplés sincsen bizonyára anyére. Megzavarja visszavonultságának — egy áchadháam uccai szép kis földszintes villában lakik — szemléletével, emlékezőkkel telisteli, előkelő csendjét. Ben-Yehosua

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

AZ URANIA MOZGO MÜSORA:

Rendkívüli dupla műsor: 1. Három aranyos kis ördög. Deanne Durbin, Amerika közkedvelt, csodáshangú kis művésznőjének zenés vígjátéka. 2. Kalózok kincse. Szenzációs kalandorfilm.

A CAPITOL MOZGO MÜSORA:

Segítség, férjhez megyek! Szenzációs vígjáték. Főszereplők: Danielle Darrieux, Douglas Fairbanks. A film előtt Paramount világhírű.

A RIO MOZGO MÜSORA:

Premierfilm! A Metropolis ura. Anna May Wong és Akim Tamiroff izgalmas, újszerű kalandorfilmje. A film előtt a legújabb Paramount világhírű.

A SELECT MOZGO MÜSORA:

Kentucky, a szenvedélyek városa. Végig színes, csodálatos fekvéltű, izgalmas tartalmu film, szenzációs lövessenyekkel, főszerepekben: Loretta Young és Richard Green.

A ROYAL MOZGO MÜSORA:

Ma nagyszabású premier: Erich Kästner világsiker aratott regényének filmváltozata: Három ember a hóban. Szellemes, ötletekben bővelkedő vígjáték sok vidám fordulattal. A film az Alpok festői szépségű helyein játszódik le. Eddig nem látott s jelenetek. Főszerepekben: Robert Young, Mary Astor, Frank Morgan. Előtte új Metro journal. Számozott helyek. Telefon 37-05.

A THALIA MOZGO MÜSORA:

Szenzációs kettős műsor! Szombaton és vasárnap utójára! I. Eleanor Powell és Robert Taylor világhírű operettje: Broadway Melody 1938. (Rövid az éjszaka mulatni kell). Nevetés, tánc, muzsika, szerelem. II. John Wayne cowboy-szlágere: A halállovas. Előadások: 3, 5, 7 és 9.45 órákor.

APRÓHIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alláshirdetések, üdülőhelyek és fürdők hirdetései, továbbá elveszett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csakis előrefizetés mellett közölünk. Jelégén levelekre, megkeresésekre csak válaszbelvél ellenében válaszolunk és csak portózott leveleket továbbítunk.

Angol, francia, német nyelvet modern metodussal tanítok. Érdeklődni: „Sole”, Str. Iorga 2. cím alatt.

Intelligens család központi komfortos lakásán (minden iskolához közel) teljes ellátást kaphatnak iskolás gyermekek és felsőbb iskolai hallgatók. Ugyanott különbejáratu butorozott szoba is kiadó. Neculcea 1. II. em. 9. ajtó.

Lakótársnőt keres Hirschné. Regina Maria 6. I. em. 22.

Diáklány, vagy tisztviselő központban jutányos árban lakást kaphat fürdőszobahasználattal. Cím a kiadóban.

Iskolás lány teljes ellátást kaphat, külön szoba, fürdőszoba használattal. Grätz, Str. Gelu No. 28.

Iskolás lány teljes ellátást kaphat, leányommal külön szobában, komfortos lakásban. Telefon 13-08. Cluj.

Ingeny nem, de hihetetlenül olcsón vásárolhat finom férfiruha és kabátzöveket, készfehérneműt, kötöttáru, maradékokat Finkelsteinnál, Stroiescu 3, udvarban. Uránia mozi hátmögött.

Nagyváradon iskolás leány teljes penziót, zongorahasználattal, gondos felügyeletet kaphat özv. dr. Kohányi Rezsónéél Oradea, Piața Mihai Viteazul 11/a.

תלמוד תורה דקיק צעהל-סליוואני חצי

דיע היעויגע חת"ח ווכט איינען מלמד דער חומש עס ריש גמ' וחו' גוט אונטערריכטעט. שפעוען ווערדען נור דעם אקצעפטירטען פערטיגט. אפפערטע יונד צו רייכען אן?

Primrabinatul Cehul-Silvaniei. Vágott libát napi árban szállítok viszonteladónak. Klein, Szalonta, telefon 43.

Bérbe adnék gyermektelen házaspárnak részben butorozva 2 szoba, előszobás uccai lakást mellékhelyiségek nélkül, Elisabeta

Keresünk izletes ort. kóser rendez és diétás házikosztot. Cím a kiadóban.

Tanítványképzés! Kozmetika „Boté” Hamburg M. Reg. Ferdinand 34. II. tel. 20-11.

Egy középiskolás fiut teljes ellátásra elfogadok. Abraham, Reg. Ferdinand 67.

Kiadó 4 és 6 szobás komplett lakás. Calea Motilor 58.

Saját írógéppel rendelkező román, magyar, német gépirást délutáni órákra vállal hivatalnoknő. Cím a kiadóba kér.

Eladó egy jó állapotban lévő ספר תורה 85 cm. magas. Cím a kiadóban.

Az ünnepekre frissen vágott liba a legolcsóbb Bodega Vogel, Barjiu 6. Vasárnapi előlegezések legbiztosabbak.

Keresek 6 éves fiam mellé megfelelő bizonyítványokkal, képzett nevelőnőt, aki a háztartásban is segítene. Leveleket „Családtag” jellegre a kiadó továbbít.

Egy-két fiu, vagy leány teljes ellátást kaphat. Cal. Marechal Foch 99., apart. 2.

Fektesse pénzt ingatlanba! Vegye meg a Tăietura Turcului 1/a számú házastelket. Nyegyetmétere 95 le. Értekezni Siposnál, Calea Regele Ferdinand 8., emelet.

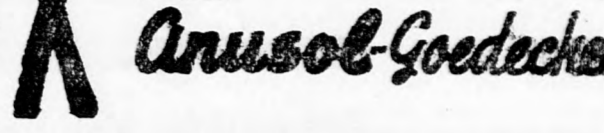
Két középiskolás fiu teljes uri ellátását vállalja zsidó család. Gofdu 4., II. e.

Marmaládé készítésben perfekt szakembert azonnalra keresek. Janovitz Emil, Jibou. (Jud. Salaj.)

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELEK: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Miért van még mindig atanyetű?

Mennyi is kell szenvedjenek idegeink az eleinte oly ártalmatlannak látszó aranyér által okozott győrelmetlenség miatt? Anusol-Goedecke Anusol enyhít és segít! Kérdéze meg orvosát.

RÁDIÓ-MŰSOR

Szombat, szeptember 9.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezők. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezők. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 17: Az ország őssége szervezet órája. 18.15: A munka és jókedv szervezet órája. 19.15: Felolvasás. 19.32: Hanglemezők. 20.05: Felolvasás. 20.20: Szórakoztató zene. 21: Üzenetek. 21.30: Amerikai tánclemezők. 22: Hírek. 22.30: Hírek magyarul. 23.15: Vendégül zene.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemezők. 11: Hírek. 13.10: Cigányzene. 13.40: Hírek. 18.40: Magyar-lengyel műsorcsere. — 19.10: Humoreszk. 19.30: Cigányzene. 20.15: Hírek. 20.25: A rádió szalonzenekara. 21.10: Talizmán. Rádió hangjáték. 22.40: Hírek. 23: Cigányzene. 24: Táncclemezők. 1.05: Hírek.

Rövidesen befejeződik Temesváron az állampolgársági jelentkezések. Temesvárról jelentik: A temesvári városházán fokozott ügyben folytatják az utólagos állampolgársági jelentkezések összeírását. A városháza hivatalai utasítást kaptak, hogy a kérvényezőik számára minél gyorsabban adják ki az illetékességi bizonyítványokat és a jelentkezőket oktatják ki a szükséges teendőkre. Az összeírásoknál külön kategóriát képeznek azok, akik még május havában jelentkeztek és Temesvárt neveztek meg illetékesi helyiként, holott 1918 december 1-én más községekben bírtak illetéssel. Ezek most utasítást kaptak, hogy illetékesi helyikről sürgősen szerezzék be a szükséges okmányokat és pótlólag jelentkezzenek a városházán. Az összeírási munkálatok egyébként olyan gyors ütemben folynak, hogy az illetékes tényezők megállapítása szerint Temesváron rövidesen, jövőre a végző határidő letelte előtt befejeződik az állampolgársági listából kimaradtak jelentkezése. A városháza közigazgatási hivatala szünet nélkül folytatja a benyújtott iratok feldolgozását, hogy azokat a felsőbb hatóságokhoz továbbíthassa.

Teljes rendben történik a romániai postaszolgálat. Bucurestiből jelentik: A posta vezérgazgatósága az utóbbi napokban elterjedt hírekkel kapcsolatban közleményt adott ki, amely szerint a levelek, táviratok és mindennemű postai küldemények továbbítása és kézbesítése ugy beföldön, valamint külföldre a legnagyobb rendben történik és nem felelnek meg a valóságnak azok a hírszertelések, mintha a postai közlekedésben bármennyi zavar állott volna be.

Nehézégek a temesvári városi mozik filmellátása körül. Temesvárról jelentik: Pop Ámos nyugalmazott ezredes, a temesvári mozik igazgatója rövidesen nyugalmába vonul. Új igazgató személyét még nem jelölték ki. A városi mozik új vezetője ugyanis nehéz helyzetbe fog kerülni a filmellátás körüli hiányok miatt. A városi mozik az utóbbi időben sok látogatót veszítettek, mert a két temesvári magánkézben levő mozi lekötötte az angol, amerikai és francia filmek legjavát és így a városi mozik számára már alig jut a jobb filmekből. A közönség viszont az utóbbi időben kifejezetten csak az angol és francia nyelvű filmeket látogatja és ezt tekintetbe kellett vennie a városi mozik vezetőiségének is. A városháza moziügyi bizottsága külön megbeszélést tartott ebben az ügyben, de a filmellátás kérdését még nem tudták megoldani. Maguk a filmkiosztók is a tartózkodás álláspontjára helyezkednek, mert a magánmozik számára végleges köteleket eszközölhetnek, míg a városi moziknál csak az új igazgató kinevezése után válnak majd véglegessé a kötések. A város vezetőisége viszont mindent el akar követni, hogy a moziállalatok jövedelmét az új szezonban emelje.

MBER 9. hallók... yelmébe!... tiós új... hány... igit látható... drótok, va... n kagylók... dik. Orvosi... gálva és ja... prospektust... kapható. PHON DE... Ferdinand... teket!... zleménye a... gyűyi és ten... következőket... A légügyi és... hoz érkezett... küldöttek le... jánlanak föl... minisztérium... lmi és ipari... ne essenek... minisztérium... egyetlen jóvá... hivatalos lap... zólt 267. sz... az ugyneve... általi rendelet... ell beszerezni... teskedik. minisztérium... készült gáz... nem intézke... számú királyi... ó szolgálatot... amelynek az... dolgoznia. A... ai gázlárca... k is használ... gi támadások... A légügyi és... gyancsak az... hozza, hogy... sereg védő... No. 19. Bu... temesvári és... rtesítést kap... szalékkal, a... emelkedett... zonyok követ... fonalhiánytól... ndjandható az... körülménynek... adelt áruk le... és a gyárak... szállítanak... gyár jelenleg... do nagybani... eteket jórés... n tartják, a... k attól, hogy... gek esetén a... támadnak. stí tőzsdé. A... t tőzsdén pén... üzlet, vagyis... Bank... yamái: 141.52—143.59 862.40—672.76 663.09—673.44 76.11—77.28 31.88—32.36 3.78—3.85 60.50—41.50 25—27 4.68—4.77 4.68—4.77 orgalomba h... ai szilárdak... övetkező árto... óta 1425—1430 1465—1475 1180—1190 345 75.— 8 kvóta 8 8.30 185 56.50 80 Ártományai: — 1210 lej — 1305 — 1250 — 55 — 140—142

UJ KELET Legújabb hírek

London Jugoszlávia általános mozgósítását jelenti

Jugoszlávia cáfolja a mozgósítás híreit

(ötödik oldali cikkünk folytatása.)

LONDON, szeptember 8. (Rador). A tájékoztató minisztérium közli: A jugoszláv minisztertanács elrendelte az általános mozgósítást. A nemzetvédelmi miniszter különleges felhatalmazást kapott, hogy ezt az elhatározást részletesen keresztülvigye. A jugoszláv hadsereg létszáma állandóan növekszik és már most eléri az ötszáz ezer embert. Megjegyzendő, hogy Jugoszlávia nemrégiben bejelentette semlegességét.

BELGRAD, szeptember 8. Az Avala távirati iroda közli: Az a hír, amelyet egy angol hírszolgálati iroda terjesztett a jugoszláv hadsereg szakaszoként történő általános mozgósításról, alaptalan és teljes egészében ellentétben áll a valósággal.

Franciaország és Anglia totális háborút folytat

Párizs, szeptember 8. A Havas távirati iroda jelenti: Franciaország és Anglia totális háborút folytat — jelentette ki csütörtök este a Quai d'Orsay. — Igazság szerint semmi szükség nem volt arra, hogy a néhány nappal ezelőtt aláírt francia-lengyel katonai szerződés a külön-béke minden feltevését kizárja. Franciaország és Anglia nagyon is jól számot vetnek azzal, hogy részvételiük milyen jelentőséggel bír Európa jövője, gyarmatbirodalmuk és életbevágó jogalkalmazásuk szempontjából. A megindított háborút a végső-kig folytatni fogják annak összes következményeivel együtt. A közlemények lakónikus rövidege egyáltalán nem jelent téhlenséget a nyugati fronton. A közönséget tájékoztatták a rajnai fronton lezajló hadműveletekről. Más a helyzet a lengyel fronton, ahol az erődítmények és természetes akadályok hiánya gyors stratégiai műveleteket tesz lehetővé. Ezzel szemben a nyugati fronton a háború a Siegfried és a Maginot vonalak mentén folyik. Semmilyen kétség nincs azirányban, hogy a szükséges kiképzésben részesített tüzérség a legnagyobb éberséggel fejt ki támadásait a hosszú ideig tanulmányozott pontok ellen. Tudni kell, hogy a legkisebb eredménynek is óriási erkölcsi és anyagi következményei lehetnek. Az összes jelentések megerősítik, hogy a tüzérség egyre rövidebb időközökben hajtja végre műveleteit és hogy a francia csapatok behatoltak német területre ugyanakkor, amikor egyetlen bombázás sem történt francia földön.

A nyolcadik és kilencedik számú francia jelentés

Párizs, szeptember 8. (Rador). A francia

Meggondoltság és őszinteség vezeti az angol-francia magatartást

Párizs, szeptember 8. (Rador.) Franciaország és Anglia magatartását a nemzetközi közvéleménnyel szemben a meggondoltság és az őszinteség jellemzi. Ez a két ország sokkal jobban tiszteli a pártatlan közvéleményt, semhogy ahhoz a tendenciózus és félrevezető propagandához folyamodna, amelyet a hadviselő országok az 1914—18-as világháború ideje alatt felhasználtak és amely ma már hatástalan maradna.

Amikor a Hamburg elleni angol repülő-támadás alkalmával néhány angol repülőgépet lőttek le a németek, az angol sajtó éppennyem nem titkolta ezt el, mint ahogy hirt adott a katonai célpontok sikeres bombázásáról.

Természetes, tehát, hogy Franciaország és Anglia nem méltatják válasza az a bizonyos sajtópropagandát, amely lapok, rádió és nyilatkozatok útján azt a rágal-

véderő-parancsnokság 8-ik számú jelentése arról számol be, hogy a Rajna és a Mosel között elterülő fronton az ellenség erősítéseket kap a birodalom belsejéből. A 9-es számú jelentés így hangzik: Helyi jellegű, különböző előnyömlést sikerült elérnünk egyes pontokon, érezhetően javítva azokon a körülményeken, amelyek között előnyömlésünk folyik.

Marseille, szeptember 8. (Rador). Csütörtökön este kétféle híradó. A lakosság a légvédelmi menedékhelyekre vonult.

London, szeptember 8. (Rador). György király csütörtökön megtekintette az aldershoti gyakorlóteret. Az uralkodót nagy lelkesedéssel ünnepelték.

Harc a német tengeralattjárók ellen

London, szeptember 8. (Rador). A tájékoztató minisztérium közli: Egyetlen jelentősebb tengeri művelet sem történt. A német tengeralattjárók ellen tovább folytatják a támadást. A tengeralattjárók folytatják támadásaikat a kereskedelmi hajók ellen. A Bosznia nevű hajón kívül a 4850 tonnás Royal Scotre elsüllyedését is jelentik. Támadás érte a Corinthia hajót is, de csak jelentéktelen kárt szenvedett és sikerült visszajutnia kiindulási helyére. A spanyolországi Vigo kikötőben eddig 24 német kereskedelmi hajó, amelyek 119 ezer tonna szilvák, keresett menedéket.

Sir Frederic Leyth Ross-t a hadi gazdasági minisztérium vezérigazgatójává nevezték ki.

mat terjesztik, hogy a két országnak szándékában állna megsérteni több állam semlegességét, hogy ilymódon kényszerítsék azokat a háborúba való belépésre.

Franciaország és Anglia tiszteletben fogják tartani ama országok semlegességét, amelyeknek erre vonatkozólag ünnepélyes ígéretet tettek, ugyisint mindenben alkalmazkodni fognak a nyílt városok bombázására, a tengeralattjáró háborúra vonatkozó nemzetközi jogszabályokhoz.

Egyes országokban szigorú intézkedéseket fogantatottak a riasztó és hamishírek terjesztői ellen. Franciaország és Anglia készek közreműködni az igazság fenntartásában a nemzetközi hírszolgálat területén.

Ciano tárgyalásai

Róma, szeptember 8. (Stefani). A kormányhoz közelálló körök tudni vélik, hogy Ciano az utóbbi időben többször tárgyalt

a római angol nagykövettel, de ezeket a megbeszéléseket a legnagyobb titokban tartják.

Az angol sajtó nagy érdeklődéssel kíséri azokat a tárgyalásokat, amelyeket Ciano gróf, olasz külügyminiszter folytat jelenleg a római angol és francia nagykövettel.

Beck nem volt Bigában

London, szeptember 8. (Rador). A londoni lengyel nagykövetség határozottan cáfolja

azt a hírt, amely szerint Beck külügyminiszter utban London felé, kiszállott volna Rigában.

London, szeptember 8. (Rador). Sir Neville Henderson és az angol nagykövetség egész személyzete megérkeztek Gravesendbe.

London, szeptember 8. (Rador). A rendőrség titkos jobboldali szervezetet leplezett le. A szervezet tagjait letartóztatták.

Amerika feladja semlegességét?

Párizs, szeptember 8. (Dunaposta). Francia körök véleménye szerint bár Amerikában a teljes semlegességet kimondó törvény már gyakorlatilag is élebe lépett, mégis biztosra veszik, hogy Roosevelt elnök előbb, vagy utóbb kénytelen lesz ennek a törvénynek a rendelkezéseit lényegesen megváltoztatni. Francia részről hangsúlyozzák azt, hogy erre az elhatározásra Roosevelt elnököt az amerikai közvélemény hangulata és nyomása fogja ösztönözni. A Figaro jelentése szerint a háború tényleges megkezdése gyökeresen megváltoztatta az amerikai közvélemény felfogását. Azok a szenátusi tagok, akik eddig a semlegesség fenntartása mellett kardoskodtak, a háború tényleges megkezdése óta megváltoztatták felfogásukat és ma az álláspontjuk, hogy Amerikának fel kell adnia semlegességét. Az egész amerikai közvélemény rokonszenve — fejezi be cikkét a Figaro — Anglia és szövetségesei felé fordult.

Tengeri támaszpontokat épít az USA

Washington, szeptember 8. (Rador). Az United Press közlése szerint az amerikai tengerészeti hivatal megkezdi a Sainte Thomas-sziget megerősítését. Ezen a ponton Amerika ugyanis fontos tengeralattjáró támaszpontot akar létesíteni. Ugyancsak Washingtonból közlik, hogy tegnap Roosevelt elnökletével államtanács volt, amely nemzetvédelmi kérdésekkel foglalkozott. Határozott afelel is, hogy életbe lépteti az angol-amerikai egyezményt, amelynek értelmében az USA kaucus ellenében gyapotot fog szállítani Nagy-Britanniának. Végül Newyorkból közlik, hogy Cordell Hull külügyi államtitkár kijelentette, hogy a szeptember 21-én Panamában megtartandó panamerikai kongresszuson nem vesz részt.

Mexikó nyersanyagot szállít a demokráciáknak

Mexikó, szeptember 8. (Rador.) A parlament tagjai által Cardenas elnök tiszteletére adott banketten Ramon Bateta az elnök nevében kijelentette:

— Mexikónak szándékában áll nyersanyagokat szállítani azon harcban álló országok számára, amelyek érdemesek Mexikó rokonszenvére, ami annak tulajdonítható, hogy Mexikó nem maradhat közömbös ebben a háborúban, amelyben az emberiség sorsa forog kockán.

A nyilatkozat mély benyomást keltett — állapítja meg a Havas — mert kifejezésre juttatja Cardenas elnök többször hangoztatott álláspontját, hogy Mexikó a demokráciáknak kedvez. A nyilatkozat megkülönböztetett fontosságot nyer azért, hogy a panamai értekezlet megkezdése előtt hangozott el, ahol az amerikai hatalmak állásfoglalását fogják meghatározni.

Kanada szerepe

Berlin, szeptember 8. (DNB). A német sajtó fenti cím alatt azt írja, hogy Kanada Chamberlain kívánságára maradt semleges. Az angol miniszterelnök azt reméli, hogy Kanada mint vevő még akkor is bevásárlóként léphet fel az USA-ban, ha a semlegeségi törvényt meg is szigorítják.

Türelem!

Párizs, szeptember 8. (Dunaposta.) Jean Giraudoux, a francia rádióállomás vezetője csütörtökön este személyesen kerte a francia rádió hallgatóit, hogy legyenek türelmesebbek és megértőbbek a francia nagyvezérkar hivatalos jelentéseivel szemben. Ne kívánja a francia rádió hallgató-sága, hogy olyan jó híreket közöljenek vele, amelyek ártanak a francia katonai műveletek sikerének és eredményének. A rádió vezetősége kellő időben pontosan

tájékoztatni fogja hallgatóságát a folyamatban levő hadműveletekről és azok eredményéről is.

Németországot nem érdeklik a dél-kelet-európai revíziós törekvések

Berlin, szeptember 8. (Rador). A DNB jelenti: A Berliner Börsenzeitung mai számában foglalkozik a német birodalom és a dél-kelet-európai államok közötti kapcsolatokkal. Németországnak — írja a lap — nincs semmi érdeke, hogy súlyosbodjék a helyi feszültség Délkelet-Európában és annál kevésbé érdeke, hogy ezen a helyen fegyveres tisztázást proklamáljanak.

A Basler Nachrichten ebben a magatartásban német részről az érdektelenség jelét látja a magyar revizionizmus ügyével szemben. Ami a német-magyar kapcsolatokat illeti, berlini diplomáciai körökben hangsúlyozzák, hogy magyar részről még eddig nem hangozott el semmilyen semlegességi nyilatkozat.

A Németországba irányuló román export változatlan marad

BUCURESTI, szeptember 8. (Rador). A német követség közleményt adott ki, amely szerint intézkedés történt, hogy a Romániából Németország felé irányuló export mennyisége ugyanaz maradjon, mint a háború előtt volt. Egyes szállításkönelmi intézkedés fog történni, hogy a szállítási időt előbbre hozzák. A követség közli ugyanakkor, hogy a német export-ipar rendszeren dolgozik tovább, úgy, mint a többi német gyárak.

A szlovák antiszemita törvénye

Pozsony, szeptember 8. (Rador). A Hlinka gárda és a szlovák nemzeti szocialista párt küldöttsége felkereste a szlovák belügyminisztert és követelte, hogy az általuk megszövegezett „tízparancsolatot” léptesse életbe a zsidókkal szemben. A szlovák antiszemita által kidolgozott törvénykezés szigorúbb, mint a nürnbergi német antiszemita törvénykezés.

A timisoarai nyilvánosjogu zsidó fiúliceum I. osztályába a felvételi vizsgálat szeptember hó 4-én lesz. A kereskedelmi liceum V. osztályába a felvételi vizsgálat szept. hó 5-én kezdődik. Az összes többi osztályokban, a leánygimnáziumban is, a beíratások augusztus 25-én indulnak meg.

A vidéki tanulók a legelőnyösebben

a kóser fiú-internátusban

helyezhetők el. Prospektust kívánatra küld az igazgatóság (Timisoara I. Blvd. Diaconovici Loga 3.)

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 16. Telefon: 18-60.

BUN DE IMPRIMAT

Három heti
gyógykúra

BUDAPESTEN

A FÜRDŐK METROPOLISÁBAN

Díjmentes vizum, 50%-os kedvezmény a magyar vasút vonalain. Lakás és teljes ellátás luxus szállodában, illeték, orvosi felügyelet, kiszolgálás, körutazás, számos kedvezmény. Egész évben nyitva. Lejben fizetendő a

ROMANIA

SOCIETATEA COMERCIALA OFICIALA DE TURISM összes irodáiban.

Cluj: „ECONOMIA” Piața Unirii 23. Telefon 32-06.